

7-stappen
model
... de praktijk

Inleiding

Het 7-stappenmodel, de praktijk.

De verbeterslag in de aanpak van problematisch groepsgedrag leidde zo'n drie jaar geleden tot de introductie van het 7-stappenmodel. Een praktisch handvat dat uit de ervaring van de professionals zelf ontstond. De positie van de gemeentelijk regisseur kreeg een prominente plaats in de aanpak.

Nu, in 2018, hebben we verschillende regisseurs opgezocht en hen gevraagd naar hun ervaring. Het verhaal van drie van hen is in dit document opgetekend met in de kantlijn de toelichting op het 7-stappenmodel. Hiermee komen we tegemoet aan de vraag vanuit verschillende gemeenten om vooral de praktijk zelf in beeld te brengen als inspiratie en voorbeeld.

We bedanken Mechteld, Wendy en Koen voor hun openhartige verhaal en welwillende medewerking.

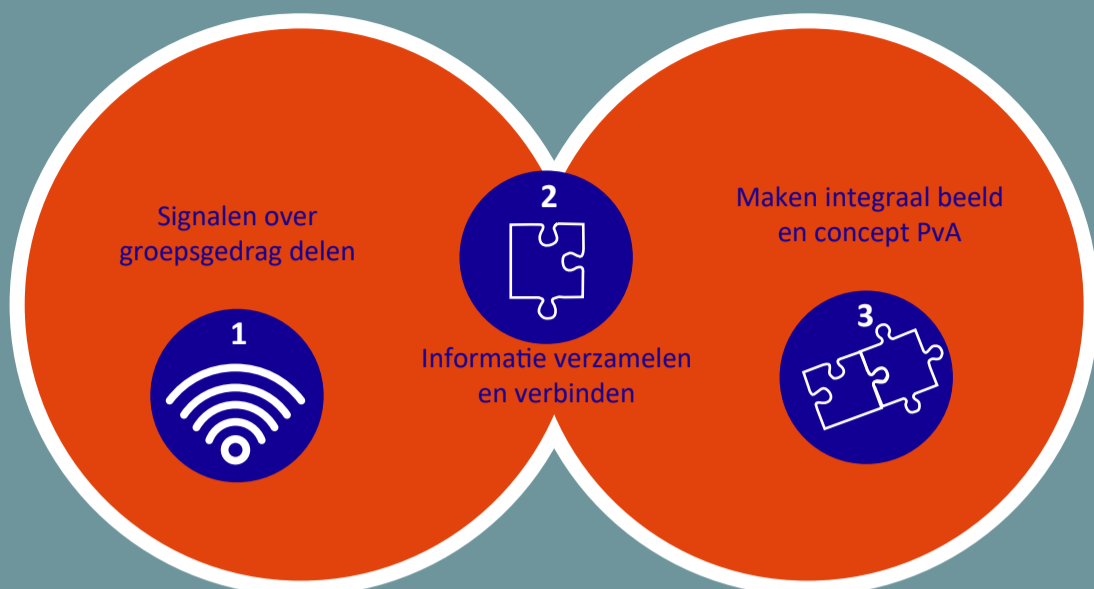
Bureau Regioburgemeesters

Inhoudsopgave

7-stappenmodel visueel	pagina	4
7-stappenmodel met links naar toelichting in het werkproces	pagina	5
Interview Mechteld van Berkel	pagina	7
Interview Wendy Brant	pagina	25
Interview Koen Kokkeler	pagina	42
Verwijzingen met digitale links	pagina	57
Bijlage		
Werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag	pagina	62

7-stappenmodel

In beeld brengen jeugdgroepen

Bepalen of en hoe de jeugdgroep aangepakt wordt

Jeugdgroep aanpakken

7-stappenmodel

In beeld brengen jeugdgroepen

Stap 1.

Signalen over groepsgedrag delen

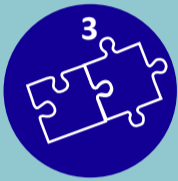
De procesregisseur zorgt ervoor dat betrokken ketenpartners hun relevante signalen over problematisch groepsgedrag delen. De professionals pakken de meeste signalen in het reguliere werk op. Als er extra aandacht nodig is, besluit de procesregisseur, vaak in overleg met de ketenpartners, tot het verzamelen en verbinden van informatie in stap 2. **Meer >**

Stap 2.

Informatie verzamelen en verbinden

De procesregisseur draagt er zorg voor dat de juiste informatie op tafel komt om te kunnen bepalen of er sprake is van een problematische jeugdgroep of problematisch groepsgedrag. Zoja, dan vraagt de procesregisseur alle noodzakelijke informatie op, inclusief de groepsscan van de politie, en nodigt de direct betrokken partners uit om in stap 3 tot een gezamenlijk beeld en een strategie op de aanpak te komen. **Meer >**

Stap 3.

Maken integraal beeld en concept PvA

Door informatie te delen en er, in overleg met elkaar, duiding aan te geven, ontstaat een integraal beeld over de problematische jeugdgroep en het gedrag. Deze duiding is de basis voor het bepalen van de strategie op de aanpak. Informatie, duiding, strategie en uitvoeringsvoorwaarden komen samen in het concept van het Plan van aanpak. **Meer >** Bureau Beke werkte een handreiking voor duiding uit. **Die vind je hier >**

Bepalen of en hoe de jeugdgroep aangepakt wordt

Stap 4.

Adviseren en prioriteren

Het concept Plan van Aanpak maakt besluitvorming over prioritering, aanpak en inzet mogelijk. De besluitvorming vindt in de praktijk vaak plaats in het overleg tussen de burgemeester (of iemand die binnen de gemeente daartoe gemandateerd is), de politie, het OM en de wethouder Zorg. **Meer >**

Jeugdgroep aanpakken

Stap 5.

Maken integraal Plan van Aanpak

De procesregisseur werkt samen met de betrokken ketenpartners op basis van de besluitvorming het concept Plan van Aanpak uit tot een Plan dat zich als een dynamisch document zal doorontwikkelen op basis van de ontwikkelingen in de aanpak. Het plan bevat naast de onderdelen informatie, duiding, strategie, uitvoeringsvoorwaarden en besluitvorming een uitwerking op de 3 doelen (verminderen criminaliteit en overlast, versterken sociale positie en perspectief, en voorkomen aanwas) en op de in te zetten maatregelen op de drie sporen van de aanpak (persoons- en gezinsgericht, groeps- en netwerkgericht en omgevingsgericht). **Meer >**

Stap 6.

Uitvoeren en monitoren PvA

De procesregisseur en de uitvoeringscoördinator zorgen ervoor dat alle betrokken ketenpartners volgens plan hun bijdrage leveren aan de aanpak van het problematisch groepsgedrag. **Meer >**

Stap 7.

Afronden en evalueren

De procesregisseur bepaalt in overleg met de betrokken ketenpartners of de aanpak afgeschaald en gestopt kan worden, en heeft daarbij aandacht voor resterende actiepunten en begeleiding, overdracht en evaluatie. **Meer >**

Doen wat nodig is

Aan het woord: Mechteld van Berkel

Functie: Adviseur openbare orde en veiligheid, gemeente Purmerend

Portefeuilles risicojeugd, radicalisering en evenementen

Bezig met jeugd: sinds 2011

Grootste kracht: mensen meekrijgen, regelaar

Grootste valkuil: teveel zelf willen doen

Belangrijkste randvoorwaarde: Bestuurlijke steun, vooral van de burgemeester en de wethouder zorg

Meest trots op: Professionals op straat die signaleren en acteren. "Ik heb er geen omkijken naar, tot ze ergens tegenaan lopen, dan weten ze me te vinden."

Beren op de weg: "Genoeg, waar zijn die niet, maar we gaan niet eerst een aanpak bedenken. We gaan het probleem goed verkennen en bouwen de aanpak eromheen. Wie kan wat doen en wat is er nog niet dat we wel nodig hebben.

De burgemeester vraagt van ons dat we pragmatisch en zelfstandig werken."

Dit is het persoonlijk verhaal van een procesregisseur in een gemeente over de aanpak van problematisch groepsgedrag onder jongeren.

Het 7-stappenmodel legt een basis onder die aanpak.

Een informatieve animatie over het 7-stappenmodel [vind je hier >](#)

De beschrijving van het werkproces [vind je hier >](#)

In de kantlijn van dit interview vind je bij iedere stap in de aanpak de verkorte toelichting in het werkproces.

De link naar de gehele toelichting in het werkproces vind je in het onderdeel [Verwijzingen met digitale links](#).

Aan het woord

Aan het woord is een gemeenteambtenaar in de rol van procesregisseur op de aanpak van problematisch groepsgedrag.

Zij zorgt op tactisch en strategisch niveau voor de uitvoering van het werkproces en de samenwerking die daarvoor nodig is.

Functie

De procesregisseur heeft in dit geval ook de rol van uitvoeringscoördinator. Dat is degene die op uitvoerend, inhoudelijk niveau zorgdraagt voor de groepsaanpak inclusief de bewaking van de informatiedeling.

De functies van de ambtenaren die deze rollen uitvoeren zijn divers. In dit interview spreken we van procesregisseur voor beide rollen.

bezig met jeugd

De doelgroep jeugd is lokaal bepaald, omdat verschillende domeinen met verschillende leeftijdsgrenzen werken. In de aanpak van problematische jeugdgroepen is de leeftijdsgrens van 23 jaar vaak praktijk, rekening houdend met de mogelijkheid van eventuele oudere leden in een groep. Ketenpartners werken vanuit hun mogelijkheden in de aanpak binnen de eigen sectorale grenzen.

Stap 1. Signalen over groepsgedrag delen

De procesregisseur zorgt ervoor dat betrokken ketenpartners hun relevante signalen over problematisch groepsgedrag delen. De professionals pakken de meeste signalen in het reguliere werk op. Als er extra aandacht nodig is, besluit de procesregisseur, vaak in overleg met de ketenpartners, tot het verzamelen en verbinden van informatie in stap 2.

Stap 1

Ik krijg al 2 maanden signalen van de beveiliging en de jongerenwerkers over jeugd die rond het stadhuis hangt. Ze klimmen op het dak van het fietsenhok, gooien blokken ijs op straat, drinken en hebben een grote mond tegen andere mensen. Vanuit handhaving en wijkmanagement nemen die meldingen toe, hetzelfde soort overlast, nu door de hele stad. Het is een kat en muisspel met de handhavers. Kinderen vinden dat leuk.

Meldingen over overlast op de JOP's (jongeren ontmoetingsplek), de parkeergarage, het winkelcentrum, het bejaardentehuis, steeds in combinatie met alcohol. Omdat onze handhavers bekeuringen uitdelen, weten we al snel dat het om kinderen van 12, 13 jaar gaat.

En jij doet niks?

Nee, nog niet. We hebben een standaard 'circuitje' (quote met haar vingers) in de aanpak. Het maakt niet uit wie het signaleert, we pakken het met elkaar op. De jongerenwerkers gaan er eerst op af om contact te leggen, daarna de uniformen - dat zijn de handhavers en de politie - om de grenzen aan te geven. We zien dan meestal dat het zich eerst verplaatst of dat ze, omdat we ze daarmee uit de anonimiteit halen, door de ouders worden aangesproken en van straat worden gehaald. Als we even aandacht blijven geven, houdt het meestal wel op.

Stap 2. Informatie verzamelen en verbinden

De procesregisseur draagt er zorg voor dat de juiste informatie op tafel komt om te kunnen bepalen of er sprake is van een problematische jeugdgroep of problematisch groepsgedrag. Zoja, dan vraagt de procesregisseur alle noodzakelijke informatie op, inclusief de groepsscan van de politie, en nodigt de direct betrokken partners uit om in stap 3 tot een gezamenlijk beeld en een strategie op de aanpak te komen.

Stap 2

Maar dat helpt nu niet. We signaleren een jonge groep van 12-, 13jarigen met een vaste kern (* 1) van een stuk of zeven, acht die overlast veroorzaken door de hele stad, met wisselende aanhang.

Hoezo weet je van die zeven of acht?

Als ik signalen blijf horen, ga ik de partijen langs: hebben we het over dezelfde namen? Dat blijkt zo te zijn en de signalen worden snel erger. We krijgen signalen over meer middelengebruik, continu blowen, hele flessen drank, schoolverzuim, laat in de avonduren buiten op jonge leeftijd. Ik krijg ook signalen over politiecontacten. Drank stelen uit de supermarkt, andere kids spullen afhandig maken, telefoons. Dat heet dan al beroving of straatroof. Bewust de boel willen verstieren op straat. Handhaving en jongerenwerk geven aan dat het alleen maar erger wordt. In de groepsapp van de wijkmanager is het dagelijks raak met meldingen. Die signalen zijn voor mij genoeg. Ik vraag de partners hun informatie te verzamelen, zodat wij het bij elkaar kunnen brengen.

Groepsapp? Hoe zet je dat in?

De wijkmanager heeft een whatsappgroep met de professionals van handhaving, jongerenwerk, de wijkagent, Brijder Jeugd (verslavingszorg) en beveiliging van het winkelcentrum. In de app houden ze elkaar op de hoogte van de overlastlocaties. Als er ergens in het centrum iets loos is, hoeven ze niet te zoeken wie er dienst heeft, maar is er snel ondersteuning. Ik lees als OOV-regisseur mee als het nodig is. Geen persoonsinformatie, wel signalen delen, zodat we snel, alert reageren en weten wie van de partners wat doet.

De boel komt in een stroomversnelling als ik een signaal uit onverwachte hoek krijg. Ik word gebeld door een Spiritmedewerker (specialistische jeugdhulp, vrijwillig kader), die ik ken vanuit het netwerk. Die vertelt me dat een aantal jongeren individuele begeleiding krijgt, maar dat ze al een paar keer als groep naar de gesprekken komen en dingen delen waar Spirit zich grote zorgen over maakt. Acute zorgen over de gezondheid van de kinderen, maar ook over zeer zorgelijke incidenten op straat. Zonder namen te noemen. Voor mij is 1 en 1 drie.

***1 Problematisch groepsgedrag**

Problematisch groepsgedrag is 'gedrag van de leden van een jeugdgroep dat de openbare orde, sociale norm en/of veiligheid verstoort, overlast veroorzaakt en/of crimineel van aard is. Onder jeugdgroepen vallen ook fluïde netwerken en los-vaste groepen'.

Stap 3. Maken integraal beeld en concept PvA

Door informatie te delen en er, in overleg met elkaar, duiding aan te geven, ontstaat een integraal beeld over de problematische jeugdgroep en het gedrag. Deze duiding is de basis voor het bepalen van de strategie op de aanpak. Informatie, duiding, strategie en uitvoeringsvoorwaarden komen samen in het concept van het Plan van aanpak. Bureau Beke werkte een handreiking voor duiding uit.

Stap 3

Dat geeft urgentie om alle betrokken professionals om tafel te halen, zeg maar de melders van de zorgen, waaronder de leden van de whatsappgroep.

Hoe doe je dat?

Gewoon bellen en binnen één week zit iedereen om tafel met informatie en al. Ik heb ook direct de politie gevraagd de groepsscan (*2) op te maken en de uitkomst mee te nemen.

*Voldoende grondslag om te delen? (*3)*

Ja. De kinderen zijn een gevaar voor zichzelf. Hun middelengebruik is dusdanig zorgwekkend dat ingrijpen moet. De combinatie Ritalin en alcohol bijvoorbeeld kan dodelijk zijn. Ze hebben contacten met dealers. En ze zijn een gevaar voor anderen, denk aan hun slachtoffers, maar ook aan de aanwas. Gecombineerd met schoolverzuim, is dat een serieuze bedreiging voor hun toekomst. Tijd dus om alle informatie bij elkaar te brengen en de regie te pakken. Ik informeer op zo'n moment de burgemeester en de wethouder Zorg, maar heb hun fiat niet nodig om verder aan de slag te gaan.

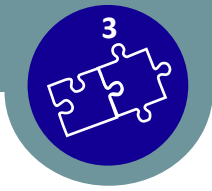
***2. De groepsscan van de politie**

De 'groepsscan' is een politie-instrument dat straatinformatie van de wijkagent over problematisch groepsgedrag automatisch koppelt aan de informatie uit de (landelijke) politiesystemen. De gemeente kan het politiebasisteam vragen om een groepsscan. De uitvoering van de scan levert een geanonimiseerde rapportage op voorzien van een advies aan gemeente en OM, naast een interne politierapportage waarin tot op persoonsniveau informatie is geanalyseerd. De politie kan de rapportage toelichten in het ketenoverleg.

***3. Privacy en gegevensverwerking**

De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is een Europese verordening die de regels voor privacy en gegevensverwerking voorschrijft. Het is de opvolger van de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens). De bouwstenen voor gegevensverwerking zijn in beide gelijk: gezamenlijke doelbinding, wettelijke grondslag, noodzaak en zorgvuldigheid.

Om de situatie goed te kunnen duiden, zoek ik zowel het gesprek met de professionals op als het gesprek met de jongeren.

Verder spreken we af dat de collega's van het Loket Jeugd alle ouders op zullen bellen en hen hulp bieden. Het Loket Jeugd verzorgt de inzet van specialistische jeugdhulp. Zo zijn de jongeren en hun ouders ook meteen geïnformeerd over het feit dat we onze zorgen over hen delen in het professionele netwerk.

Met de professionals aan tafel maken we op basis van de info die iedereen inbrengt samen het plaatje op. Het blijkt erger dan we los van elkaar denken, ook door de input van de Spiritmedewerker. Jongeren worden bijvoorbeeld regelmatig bezocht door mannen die hen gratis drugs aanbieden. Een jongere met een alleenstaande, verstandelijk beperkte moeder blijft nachten van huis en wil per se niet vertellen wat er dan gebeurt.

Per kind brengen we de zorgen in kaart en combineren we die met de strafinformatie, inclusief de bekeuringen van handhaving. De politie maakt, voor zover dat nog niet is gebeurd, zorgmeldingen op voor Veilig Thuis, zodat zij, als dat nog niet gebeurt, met ouders en kinderen om tafel kunnen.

En dat gesprek met de jongeren?

Het Jongerenwerk en de Spiritmedewerker nodigen samen de jongeren uit voor een gesprek in de huiskamer van het jongerencentrum. Zodat ze kunnen hangen op de banken en heel laagdrempelig met ons in gesprek kunnen raken. Het is altijd de vraag of ze komen. Deze keer gaat het goed. De Spiritmedewerker leidt het gesprek. Vraagt zich hardop af hoe we hier zo met elkaar om tafel zijn geraakt, geeft aan dat er zorgen zijn en dat ik ben gebeld. Ik kan dat mooi overnemen. Het is als OOV-regisseur zo belangrijk dat je niet meteen met je vingertje gaat wijzen, maar uit zorg het gesprek aangaat.

Ik vraag ze of ze er idee van hebben hoe erg we ons zorgen maken en vertel welke signalen ik uit verschillende hoeken heb gekregen. Ik vertel dat sommigen van hen heel dichtbij het moment zijn dat anderen over hen gaan beslissen. Dat ik serieus bang ben dat ik door de politie gebeld zal worden dat één van hen de combi drugs en drank niet heeft overleefd.

De jongeren lijken niet erg onder de indruk. Pubers zijn zo moeilijk te lezen. Ze willen vooral een hangplek.

We geven ze aan dat de huiskamer voor ze openstaat, als ze zich er gedragen.

Stap 4. Adviseren en prioriteren

Het concept Plan van Aanpak maakt besluitvorming over prioritering, aanpak en inzet mogelijk. De besluitvorming vindt in de praktijk vaak plaats in het overleg tussen de burgemeester (of iemand die binnen de gemeente daartoe gemandateerd is), de politie, het OM en de wethouder Zorg.

Stap 5. Maken PvA

De procesregisseur werkt samen met de betrokken ketenpartners op basis van de besluitvorming het concept Plan van Aanpak uit tot een Plan dat zich als een dynamisch document zal doorontwikkelen op basis van de ontwikkelingen in de aanpak. Het plan bevat naast de onderdelen informatie, duiding, strategie, uitvoeringsvoorwaarden en besluitvorming een uitwerking op de 3 doelen (verminderen criminaliteit en overlast, versterken sociale positie en perspectief, en voorkomen aanwas) en op de in te zetten maatregelen op de drie sporen van de aanpak (persoons- en gezinsgericht, groeps- en netwerkgericht en omgevingsgericht).

Stap 4 en 5

Het beeld uit die 2 sessies zorgt ervoor dat we kiezen voor een versnelling.

Het concept Plan van Aanpak is al in de sessie met de professionals ingevuld. Ik heb daar een format (***4**) voor dat genoeg is voor de “driehoek plus” (aangevuld met wethouder Zorg).

De jeugdagent en de Operationeel Expert jeugd (OE-jeugd) zorgen voor de groepsscan, die is in het plan verwerkt.

Ik hoef voor het vaststellen van het Plan van Aanpak niet te wachten op een formele driehoek. De burgemeester is al ingelicht tijdens ons wekelijks werkoverleg. Als het zo uitkomt, plannen we een driehoeksoverleg in, anders maken we gebruik van het regulier overleg van de burgemeester met de teamchef van politie en bellen of mailen we met de Officier van Justitie. Doel van deze stap is de driehoek op de hoogte te stellen van de problemen en een besluit te krijgen op het Plan en daarmee op het vrijmaken van capaciteit, het verder delen van informatie en het boven op de stapel krijgen van de aanpak bij de betrokken instanties.

Daar zit ook de meerwaarde van onze burgemeester. Hij betreft de Officier van Justitie en de teamchef van de politie expliciet, overlegt en vraagt om inzet op de aanpak.

*4 Format Gemeente Purmerend

[Download het format hier >](#)

Het OM sluit alleen aan als er sprake van een groepsaanpak is. Dat is hier het geval. Het concept Plan van Aanpak wordt met de gemaakte afspraken in de afstemming tussen de burgemeester, het OM, de politie en de wethouder Zorg meteen het Plan van Aanpak. In de komende driehoeken staat dan de monitoring vanzelf op de agenda.

En de groepsscan?

De groepsscan is een prima instrument, althans als hij goed uitgevoerd wordt. Het is in onze gemeente de vraag of de politie de groepsscan goed kan blijven inzetten. In de groepsscan zit uiteraard alleen wat de politie ziet.

Maar de politie ziet steeds minder, omdat er minder tijd en capaciteit is voor de wijk- en jeugdagent om gericht hun werk te doen. Ze rijden vooral meldingen.

Neem bijvoorbeeld de afgelopen kermis. Er is daarvoor geen specifieke politiecapaciteit meer. De jeugd- en wijkagent hebben geen tijd er gericht heen te gaan om mee te kijken wat er broeit.

Als de beveiliging of andere professionals een melding doen, dan komt de politie in actie en schaal indien nodig op. Ik ben zowel met de handhavers en buurttoezicht meegegaan, als met de surveillance van de politie om m'n neus op die werkelijkheid te hebben. We moeten ons als gemeente bewust zijn wat het betekent als dat de inzet van de politie is.

Het is als OOV-regisseur zo belangrijk dat je niet meteen met je vingertje gaat wijzen, maar uit zorg het gesprek aangaat.

Stap 6. Uitvoeren en monitoren PvA

De procesregisseur en de uitvoeringscoördinator zorgen ervoor dat alle betrokken ketenpartners volgens plan hun bijdrage leveren aan de aanpak van het problematisch groepsgedrag.

Stap 6

Alle ouders en jongeren zijn dus via het Loket Jeugd benaderd om samen met hun kind een gesprek te hebben. Veel ouders weten niet dat we ze kunnen helpen als er iets speelt. Er komt zoveel op tafel. Bijvoorbeeld van een jongen die uit huis is geplaatst, in zijn pleeggezin een voorbeeldkind is en thuis op verlof niet te houden is en tot de harde kern van het groepje hoort. Of iets anders: kinderen negeren gewoon stelselmatig hun telefoon als één van de ouders contact zoekt, zodat de ouders geen idee hebben wat hun kind doet. Als zo'n kind 14 jaar is en de hele nacht niet thuiskomt, zijn die ouders logischerwijs super bezorgd. Maar er zijn er ook die het dan maar opgeven en hopen dat hun puber er weer snel overheen groeit.

Ik heb daar echt buikpijn van. Het voedt de angst dat het verder misgaat. Het kan in één keer afgelopen zijn. Je weet als OOV'er dat het soms zomaar helemaal fout kan gaan. Je doet wat je kunt, maar is dat genoeg?

Wij koppelen aan elk kind een jongerenwerker, die bij het gesprek met de ouders is. Ouders kunnen de jongerenwerker bellen als het kind ze negeert. Zo'n jongerenwerker staat dan 's nachts op straat en ziet het kind wel en kan aangeven dat het naar huis moet gaan. Als het kind dat weigert, kunnen we op dat moment niet veel, maar stuurt de jongerenwerker wel een melding van deze situatie aan het Loket Jeugd. Vanuit het loket is vanwege de opstapeling van de meldingen en problemen aan ieder kind een casusregisseur gekoppeld en daarmee krijgen de gezinnen direct ondersteuning. Er wordt ook gelijk gekeken of het met de broertjes en zusjes wel goed gaat. Waar nodig en passend wordt Jeugdbescherming in het vrijwillig kader ingezet.

Is dat genoeg, zo'n persoons- en gezinsgerichte aanpak?

Er is meer. Los van deze persoons-, en gezinsgerichte aanpak vertellen we de groep dat we ook in een groepsaanpak met ze aan de gang gaan. Duidelijk en transparant. Een aantal meelopers is meteen door hun ouders uit de groep getrokken. De moeder van het kind dat 's nachts onvindbaar is, heeft beschermde jeugdzorg met intensieve begeleiding aanvaard, het kind zelf wilde trouwens ook. Ik kan daar niet meer over vertellen, maar ik vind het moeilijk te weten dat dat kind van 14 jaar een aantal trauma's waarschijnlijk nooit meer zal kwijtraken. We zijn doorgegaan met de groep te bekeuren om het groepsgedrag nog beter in beeld te krijgen en eenduidig de grens te trekken: 'het is niet oké wat jullie doen'. Dat kun je niet te lang volhouden, want de jongens en hun ouders kunnen die boetes niet betalen en dat levert nieuwe problemen. We hebben dan ook overwogen om in plaats van bekeuringen, Halt-straffen op te leggen.

De harde kern die laat zien niet mee te willen werken, meld ik aan voor de top-x-aanpak (***5**), een persoonsgebonden aanpak waarin we doen wat nodig is. Bij sommigen wordt door de rechter jeugdbescherming in het gedwongen kader opgelegd, zoals een OTS (onder toezicht stelling) mét of zonder UHP (uithuisplaatsing). Het Loket Jeugd kijkt dan mee waar die jongeren het beste geplaatst kunnen worden. We hebben natuurlijk met vaste instellingen afspraken, maar het is niet de bedoeling dat de jongeren daar 'gezellig' samen worden ondergebracht. Dat vereist wel een lange adem, want voor je er erg in hebt, zijn de standaardprocedures gaan lopen en zitten ze er al.

***5 De Top X aanpak**

De Top X aanpak is een persoonsgerichte aanpak waarbij de focus veelal ligt bij de plegers van delicten met grote impact op slachtoffers: woning-inbraak, straatroof en overvallen (de zogenaamde HIC-feiten). Nederland kent binnen gemeenten en veiligheidshuizen vele 'top X aanpak' varianten. Amsterdam en Utrecht waren de voorlopers op de Top X aanpak.

We blijven het gedrag consequent noteren, delen onderling wat we zien, maken dossiers op en vertellen de jongeren wat we doen. Ze merken dat we op één lijn zitten, zoveel mogelijk ook met de ouders samen, en dat liegen niet meer werkt. We maken ook in goed overleg een paar acties van ze 'stuk': jongerenwerkers vertellen de jongeren dat zij en de politie weten wat ze van plan zijn.

Best een uitdaging, op één lijn zitten

In de jeugdbescherming en jeugdhulpverlening werken we met verschillende organisaties, zoals de WSS (William Schrikker Stichting) en JB Regio Amsterdam (de jeugdbeschermers/gezinsmanagers) en het Loket Jeugd (het gemeentelijke loket voor inzet van specialistische jeugdzorg). Bij de gezinsmanagers merkt ik dat zij werken met individuele jongeren en gezinnen vanuit hun eigen caseload en dat onderlinge afstemming, bijvoorbeeld vanwege de groepsaanpak, niet in hun takenpakket zit.

Dat maakt het opnieuw lastig om het negatieve patroon in de groepsdynamiek van de jongeren te doorbreken. De kinderen hebben een sterk onderling netwerk, spelen ouders en professionals tegen elkaar uit en weten handig 'gebruik' te maken van kwetsbare ouders.

Om de groepsaanpak te versterken, brengen we de casusregisseurs van de echte harde kern bij elkaar. Normaal in de PGA-aanpak (*6) gebeurt dat niet. Het effect is enorm.

De jongeren merken dat die afstemming plaatsvindt en dat reacties en maatregelen nu 'menes' zijn.

De politie pakt in deze periode de drugsdealers duidelijk aan. Dat helpt.

De jongeren zien aan alle kanten, het spel is uit.

Wat doe je als een organisatie zijn afspraken niet nakomt?

Ik geef eerst zonodig de professional zelf feedback en vraag wat er moet gebeuren om mee te kunnen in de aanpak. Als dat niet werkt of het is duidelijk een organisatieprobleem, schaal ik als OOV'er op naar de eerstvolgende in de lijn van die organisatie.

Dat kan, omdat de burgemeester in een directeurenoverleg commitment heeft gevraagd en gekregen op de gezamenlijke werkwijze en toen de afspraak is gemaakt dat we opschalen als dat nodig is.

***6 De Persoons Gerichte Aanpak**

De politie legt in een factsheet de PGA uit: "Veel gemeenten kennen personen die ernstige veiligheidsproblemen en/of ernstige overlast veroorzaken. Sommige plegers volharden in dit gedrag of 'groeien door', vaak in combinatie met gedrags- of psychische problemen, verslaving enzovoort. Een integraal op de persoon toegesneden (mix van) interventie(s) is een succesvolle manier om deze plegers integraal, dus samen met ketenpartners als gemeenten, politie, OM en hulpverlening, aan te pakken."

Ik deel in het gesprek met de betreffende teamleider mijn zorg, leg uit waartoe de driehoek in deze groepsaanpak heeft besloten, leg uit hoe belangrijk het is om één lijn te trekken en geef concreet aan waar het aan schort of welke medewerker er een ander idee op nahoudt. Ik vertel dat we daar last van hebben in de uitvoering en dat het niet goed is voor de kinderen en jongeren in de aanpak.

Ik dwing als het nodig is dit overleg af, want linksom of rechtsom, we werken in één aanpak. Het mes snijdt aan twee kanten, soms merk ik ook dat wij te snel of te veel tegelijk willen en de wederzijdse feedback in het gesprek helpt dan om realistisch te blijven.

We leren bijvoorbeeld veel uit de gesprekken met de WSS over hoe we in de aanpak rekening moeten houden met ouders en kinderen met een licht verstandelijke beperking.

Wij willen snel stappen maken op diverse leefgebieden, maar we moeten met die specifieke doelgroep werken met één duidelijke stap tegelijk.

Die directe lijn met de betrokken organisaties in de communicatie en de feedback werkt goed. Ik heb nog niet meegemaakt dat ik de burgemeester moet inschakelen om een gesprek af te dwingen.

Stap 7. Afronden en evalueren

De procesregisseur bepaalt in overleg met de betrokken ketenpartners of de aanpak afgeschaald en gestopt kan worden, en heeft daarbij aandacht voor resterende actiepunten en begeleiding, overdracht en evaluatie.

Stap 7

En Nu? Hoe staat het ervoor?

We zijn nu één jaar met deze groep actief.

Het grootste resultaat is dat we de criminele feiten niet meer zien. Verder hebben we de aanhang behouden voor verder afglijden.

Zij hebben echt afstand genomen van de negatieve groepsdruk. Jongeren en ouders geven aan dat ze zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid en ze weten ons te vinden als er signalen zijn dat er iets niet goed lijkt te gaan.

Qua impact op de wijk en criminaliteit is de straat weer veiliger. Jongeren sluipen geen bejaardenhuizen meer binnen en gooien geen stenen meer van daken en dergelijke.

Sommige kids hebben we tegen henzelf in bescherming moeten nemen. Ze krijgen een tijdelijke exit naar een begeleide woongroep. We hebben lvb-specifieke expertise aangezocht en ingezet en een enkeling is in therapie gegaan.

De harde kern hebben we niet helemaal uit elkaar kunnen trekken. Ze hebben een sterke onderlinge band en hebben digitaal contact met elkaar ofwel in de instellingen waar ze verblijven of 'live' tijdens hun verlof.

We evalueren de aanpak en halen onze leermomenten eruit. We blijven investeren op de teamkracht van de professionals. De jeugdbeschermers zitten bijvoorbeeld niet meer ver weg op kantoor in Amsterdam, maar hebben een lokaal team, met werkplekken bij het Loket Jeugd op ons stadhuis. Hun aanstellingen wisselen hopelijk minder vaak nu ze locatiegebonden werken. En we brengen de casus- en gezinsregisseurs eerder en bewust bij elkaar in een groepsaanpak als de ernst van de problemen daar reden voor geeft.

Hoe doe je dat met de AVG? (*7)

In onze aanpak zit een aantal duidelijke momenten waarin ik als regisseur besluit naar een volgend niveau van informatiedeling te gaan.

De start kan prima op basis van signalen, daar hoeft Jan en alleman niet met naam en toenaam voor over tafel te gaan. Die beslissende stappen staan duidelijk beschreven in ons Plan van Aanpak. Bovendien zijn de jongeren en de ouders direct bij de aanpak betrokken.

We zijn er duidelijk in wanneer wij op basis van de signalen en de duiding zelf voldoende reden hebben om informatie te delen zonder hun toestemming.

De Top x aanpak heeft een specifiek convenant en wordt digitaal ondersteund door GCOS. (*8) Het is jammer dat jongerenwerk, handhaving, maar bijvoorbeeld ook Veilig Thuis daar niet op aangesloten zijn. Dat vraagt veel van ons als procesregisseur om de zorgvuldigheid in de communicatie en infodeling te bewaken. We zijn bijvoorbeeld nu ook bezig met zorgvuldige bewaring en bewaartermijnen van informatie. Want hoe lang hou je deze 12, 13-jarigen in de gaten? Daar is geen eensluidend antwoord op.

***7 Werkafspraken rond infodeling duidelijk vastleggen**

In samenwerkingsverbanden ten aanzien van multiprobleemsituaties legt de gemeente de werkafspraken met de betrokken ketenpartners veelal vast in een convenant. Een convenant schept geen nieuwe bevoegdheden, maar geeft duidelijkheid over hoe partijen in deze samenwerking de wetten en regels ten aanzien van privacy en gegevensverwerking praktisch met elkaar toepassen.

***8 GCOS**

GCOS staat voor generiek Casusoverleg Ondersteunend Systeem. Op de website van de veiligheidshuizen staat de volgende uitleg: "GCOS is sinds enige jaren in gebruik bij de Veiligheidshuizen en binnen de justitiële jeugdketen. Deze ketenpartners hebben te maken met complexe probleemcasussen. In de casusoverleggen die zij voeren staat het oplossen van deze vraagstukken centraal. GCOS is een beveiligde omgeving waarin ketenpartners de benodigde informatie op een gestructureerde en verantwoorde manier kunnen delen. Op die manier komen zij tot een gezamenlijke analyse en een plan van aanpak. Hieruit komen acties voort die met GCOS worden uitgezet. Vervolgens wordt ook de uitvoering van deze acties bewaakt. Kortom: met GCOS kunnen de gebruikers de samenwerking structureren en effectiever en efficiënter maken."

Wat zou jou kunnen helpen je werk beter te doen?

De beperktere inzet van de politie baart me zorg. Dat lijkt een constante te worden in plaats van een dip. Het bij elkaar brengen van de casus- en gezinsregisseurs in een groepsaanpak gaat ons helpen, natuurlijk als daar voldoende aanleiding en grondslag voor is.

Daar gaan we op investeren. En we hebben als gemeente meer capaciteit nodig om de gezamenlijke regie op veiligheid en zorg sterker neer te zetten, zodat we er steeds eerder bij kunnen zijn. Ik heb nu het gevoel dat we steeds pleisters plakken in de verschillende dossiers, maar er nog te weinig structureel aan het oplossen van problemen wordt gewerkt.

En het 7-stappenmodel?

Dat helpt mij voortdurend om de waan van de dag te laten landen in het proces. Ik weet ook welke stappen ik moet zetten en ik kan het goed uitleggen aan de professionals of de betrokkenen, maar zeker ook aan de bestuurders en de driehoek.

Het 7-stappenmodel helpt me om positie te pakken en hands on te werken.

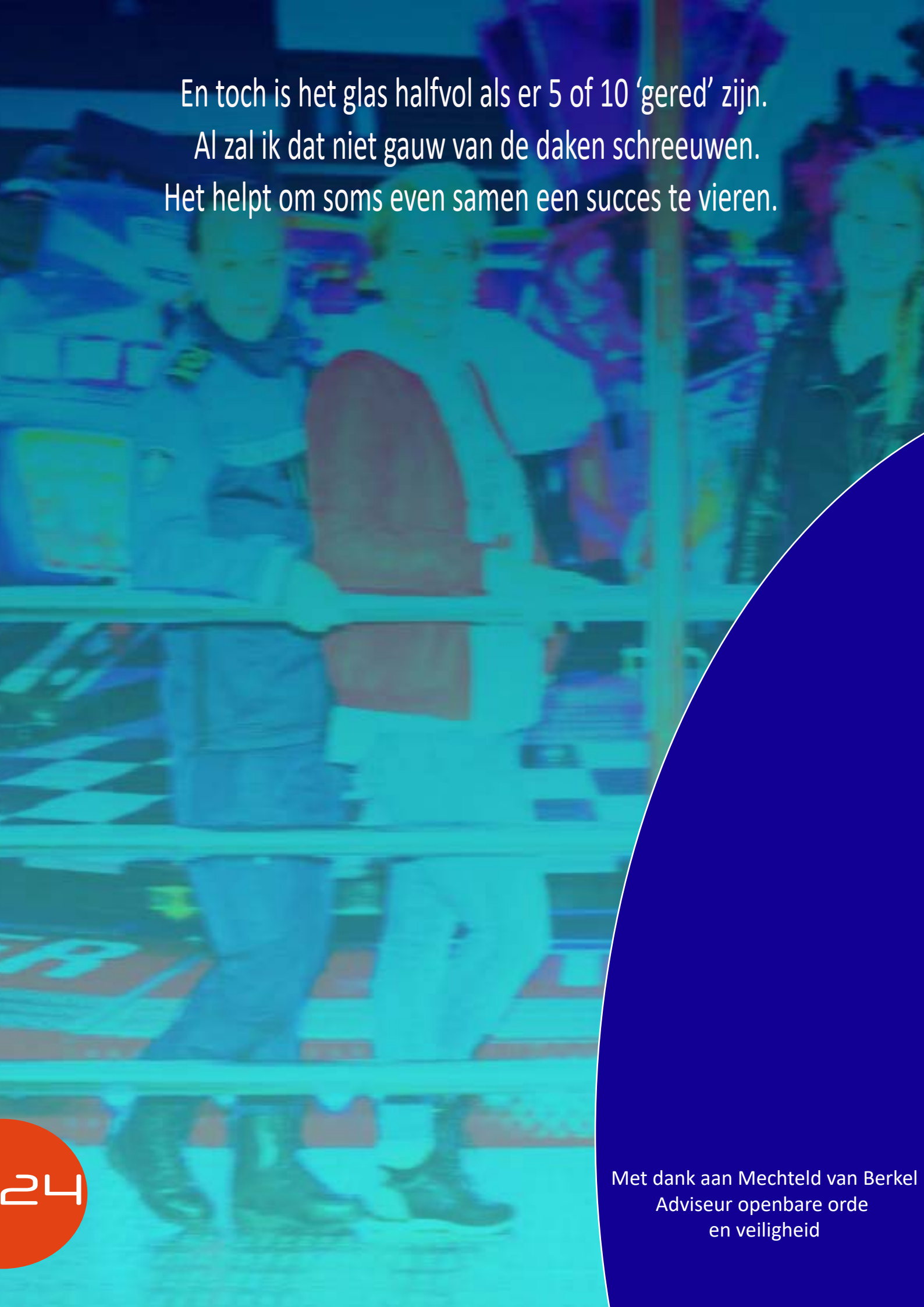
Het is even stil.

En om me meer bewust te zijn van wat er goed gaat. Ik ben niet zo gauw tevreden, ik zie altijd wat er beter kan.

En toch is het glas halfvol als er 5 of 10 'gered' zijn (vingers in de lucht). Al zal ik dat niet gauw van de daken schreeuwen. Het helpt om soms even samen een succes te vieren.

En toch is het glas halfvol als er 5 of 10 'gered' zijn.
Al zal ik dat niet gauw van de daken schreeuwen.
Het helpt om soms even samen een succes te vieren.

Samen sterk

Aan het woord: Wendy Brant

Functie: Projectleider Jeugd en veiligheid stadsdeel Nieuw-West, Amsterdam
(valt onder Directie Bestuur & Organisatie, niet OOV)

Bezig met jeugd: al 24 jaar, deze functie sinds augustus 2016

Grootste kracht: multitasken,
“snel handelen in tijden van actie met 3 scenario’s in m’n hoofd”

Grootste valkuil: “Te snel zijn. Eerst analyseren en stap naar achter helpt om kansen en blinde vlekken te zien”

Belangrijkste randvoorwaarde: Vertrouwen van de netwerkpartners en van je eigen collega’s

Meest trots op: Fijne samenwerking met partners buiten, gigantisch netwerk.
“En voor mezelf ben ik er trots op dat ik zeg wat ik doe en doe wat ik zeg.”

Beren op de weg: “Beer op de weg is dat we de aanpak in deze situatie maar een korte tijd vol kunnen houden.
Het is bijzonder te zien hoe iedereen de schouders eronder zet en we echt als één man achter de aanpak staan. Tegelijk is het super intensief in alle opzichten. Ik leg al snel een lijntje naar de centrale stad over een backup-scenario als de onrust standhoudt.”

Dit is het persoonlijk verhaal van een procesregisseur in een gemeente over de aanpak van problematisch groepsgedrag onder jongeren.

Het 7-stappenmodel legt een basis onder die aanpak.

Een informatieve animatie over het 7-stappenmodel vind je hier >

De beschrijving van het werkproces vind je hier >

In de kantlijn van dit interview vind je bij iedere stap in de aanpak de verkorte toelichting in het werkproces.

De link naar de gehele toelichting in het werkproces vind je in het onderdeel Verwijzingen met digitale links.

Aan het woord

Aan het woord is een gemeenteambtenaar in de rol van procesregisseur op de aanpak van problematisch groepsgedrag.

Zij zorgt op tactisch en strategisch niveau voor de uitvoering van het werkproces en de samenwerking die daarvoor nodig is.

Functie

De procesregisseur werkt in dit geval samen met een uitvoeringscoördinator bij de politie.

De uitvoeringscoördinator is degene die op operationeel niveau zorgdraagt voor de groepsaanpak. De functies van de ambtenaren die deze rollen uitvoeren zijn in de praktijk divers.

Het is belangrijk dat voor iedereen duidelijk is wie welke rol heeft in de aanpak.

bezig met jeugd

De doelgroep jeugd is lokaal bepaald, omdat verschillende domeinen met verschillende leeftijdsgrenzen werken. In de aanpak van problematische jeugdgroepen is de leeftijdsgrens van 23 jaar vaak praktijk, rekening houdend met de mogelijkheid van eventuele oudere leden in een groep. Ketenpartners werken vanuit hun mogelijkheden in de aanpak binnen de eigen sectorale grenzen.

Stap 1. Signalen over groepsgedrag delen

De procesregisseur zorgt ervoor dat betrokken ketenpartners hun relevante signalen over problematisch groepsgedrag delen. De professionals pakken de meeste signalen in het reguliere werk op. Als er extra aandacht nodig is, besluit de procesregisseur, vaak in overleg met de ketenpartners, tot het verzamelen en verbinden van informatie in stap 2.

Stap 1

Het is donderdagavond. Ik krijg een melding via de pikettelefoon. Er zijn tien minderjarige jongeren aangehouden voor een vechtpartij die behoorlijk uit de hand is gelopen.

Een collega van politie is daarbij aangevallen. Bij zo'n melding bel ik de wijkagent of de projectleider Jeugd van de politie en vraag door. Aanleiding blijkt een ruzie tussen twee meisjes van twee scholen. De ruzie loopt uit op een vechtpartij die zich tegen de politie keert als de politie ter plaatse komt.

De tien aangehouden jongeren zijn naar huis gezonden nadat op het politiebureau een gesprek heeft plaatsgevonden waar de ouders bij zijn.

De vechtpartij popt meteen op in de media.

Onze reguliere aanpak is dat we zo'n incident binnen enkele dagen opvolgen met gezinsbezoeken door de coaches van het SAOA (Stichting Aanpak Overlast Amsterdam). (*9)

*9 SAOA

Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA)

is opgericht in september 2006 en heeft als missie slagvaardig, flexibel en daadkrachtig op te treden tegen jeugdoverlast met als doel een veilige en leefbare straat. SAOA richt zich vooral op de aanpak van jeugdgroepen die overlast veroorzaken. SAOA vult het gat op tussen jongerenwerk en de politie en werkt nauw samen met stadsdelen. De aanpak van SAOA berust op twee belangrijke pijlers: aanwezigheid op straat door de straatcoaches en het bezoeken van gezinnen door de interventiedewerker.

De straatcoach weet wat er speelt op straat en spreekt de jongeren aan op hun gedrag en op de overlast die ze veroorzaken. Als dat nodig is wordt een bezoek gebracht aan de gezinnen van de jongeren die overlast veroorzaken. Een interventiedewerker gezinsaanpak van SAOA gaat op huisbezoek en wijst de ouders op de verantwoordelijkheid die ze hebben voor het gedrag van hun kinderen, daarnaast wordt gekeken of er een hulpvraag is.

De interventiedewerker maakt afspraken met de ouders en de jongere om zo te voorkomen dat er opnieuw overlast wordt veroorzaakt.

De straatcoaches en de interventiedewerkers controleren vervolgens of de jongeren zich houden aan de gemaakte afspraken.

Op vrijdag belt de wijkagent me op en geeft aan dat er een oproep is geweest om opnieuw te gaan vechten, dat een menigte jongeren zich daarop verzamelde en stenen gooide naar bussen van het gemeentelijke vervoersbedrijf. Op dat moment was dat best heftig, de groep was groot en de impact al vrij gauw hoog, zo bleek. De politie wist de onrust te beteugelen, begrijp ik.

In overleg met de wijkagent besluit ik het aan te zien, het weekend af te wachten. We spreken af dat we na het weekend bij elkaar komen om te bezien wat verder noodzakelijk is om te doen. De politie is alert.

Ik informeer SAOA over de tweede opstoot zodat zij op maandag de informatie mee kunnen nemen bij de gezinsbezoeken. Dat is nog steeds regulier werk. Achteraf gezien had ik toen die vrijdag al het jongerenwerk en andere cruciale netwerkpartners moeten vragen wat zij signaleerden op social media. Daar hebben we van geleerd.

In het weekend blijft het rustig op straat.

Stap 2. Informatie verzamelen en verbinden

De procesregisseur draagt er zorg voor dat de juiste informatie op tafel komt om te kunnen bepalen of er sprake is van een problematische jeugdgroep of problematisch groepsgedrag. Zoja, dan vraagt de procesregisseur alle noodzakelijke informatie op, inclusief de groepsscan van de politie, en nodigt de direct betrokken partners uit om in stap 3 tot een gezamenlijk beeld en een strategie op de aanpak te komen.

Stap 2

Maandagmiddag is er opnieuw veel onrust en een oproep tot een massale vechtpartij (*1) op straat. We weten dat er wat aan de hand is, maar moeten nog gissen naar het hoe en waarom. De politie geeft me aan dat social media een grote rol blijkt te spelen in de oproep en oproer.

Vanwege de herhaling, de escalatie, de massaliteit, de impact en de invloed van social media besluit ik door te pakken.

Vanaf nu heb ik zeer nauwe samenwerking met de projectleider Jeugd van politie en de teamchefs van dit wijkbureau.

We gaan na wie er nodig zijn voor een goede duiding van de situatie om de strategie op de aanpak te kunnen bepalen.

We plannen een overleg voor dinsdagochtend. Ik heb de regie over de aanpak van de jeugdoverlast, in nauwe samenwerking met het wijkteam van politie. In de voorbereiding vraag ik het jongerenwerk na te gaan wat er leeft op social media.

De schoolagent betreft actief alle betrokken middelbare scholen uit dit gebied in de aanpak en vraagt hen de voelsprietten op school uit te zetten.

Het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf zal aanschuiven bij het overleg, omdat de aangekondigde rellen op en rond het metrostation zullen plaatsvinden.

Naast Toezicht en Handhaving van de gemeente, schuift ook SAOA aan, die de info uit de gezinsbezoeken meebrengt en de straatcoaches op scherp heeft staan.

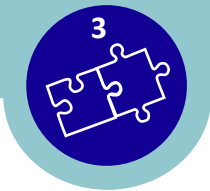
*1 Problematisch groepsgedrag

Problematisch groepsgedrag is 'gedrag van de leden van een jeugdgroep dat de openbare orde, sociale norm en/of veiligheid verstoort, overlast veroorzaakt en/of crimineel van aard is. Onder jeugdgroepen vallen ook fluïde netwerken en los-vaste groepen'.

Stap 3. Maken integraal beeld en concept PVA

Door informatie te delen en er, in overleg met elkaar, duiding aan te geven, ontstaat een integraal beeld over de problematische jeugdgroep en het gedrag. Deze duiding is de basis voor het bepalen van de strategie op de aanpak. Informatie, duiding, strategie en uitvoeringsvoorwaarden komen samen in het concept van het Plan van aanpak. Bureau Beke werkte een handreiking voor duiding uit.

Stap 3

Dinsdag zit iedereen aan tafel. We leggen alle informatie bij elkaar en schrikken van de omvang van de onrust. Verder valt op hoeveel informatie we met elkaar hebben en dat het beeld al snel veel duidelijker is dan we tot nu toe dachten.

De scholen blijken los van elkaar veel te weten, maar onderschatten de impact.

De politie heeft veel informatie, ook over wat er 'online' gebeurt. Op social media blijken accounts in omloop die tot oproep oproepen en waarbij plaats en tijd worden vermeld.

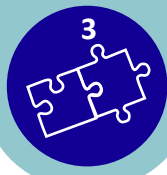

Oproep via social media

Die oproep wordt via screenshots door de jongeren breed en bewust verspreid. Op basis van informatie van de schoolagent en de gezinsbezoeken door SAOA blijkt de ruzie tussen de meisjes allang geen issue meer te zijn. We zien dat de onrust is opgepikt en bewust op social media wordt omgebogen tot een oproep om tegen de politie te komen rellen vanwege de aanhoudingen op de bewuste donderdag.

Opruiing via social media

De vechtpartij zal deze dinsdagmiddag plaatsvinden bij een metrostation en is hot news op social media. Later op de dag blijkt dat er ook een oproep wordt gedaan om ook de volgende dag (woensdag) en over twee dagen (donderdag) te gaan rellen bij een ander dichtbijzijnd metrostation.

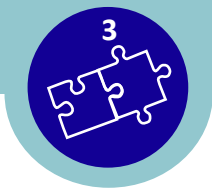
Nu gaat het snel. Op basis van de duiding van de informatie stellen we met elkaar een strategie vast en die strategie werken we uit in een Plan van Aanpak dat zich vanaf dan voortdurend zal doorontwikkelen.

De strategie komt erop neer dat we unaniem en duidelijk de vechtpartij en de rellen afkeuren, de-escaleren, jongeren uit de anonimiteit halen en ze de persoonlijke keus geven al dan niet mee te doen. Doe je niet mee, dan ben je oké. Kies je ervoor wel van de partij te zijn, dan spreken we je aan op je eigen verantwoordelijkheid. Die boodschap maken we zo persoonlijk mogelijk. De mentoren zetten de mentorlessen in, het jongerenwerk zet social media in. Alle straatwerkers van politie, docenten, mentoren en conciërges van scholen, jongerenwerk, streetcornerwork en SAOA spreken jongeren aan op straat. Steeds met dezelfde boodschap: we keuren de vechtpartij af, meedoen of niet meedoen is een keus en je eigen verantwoordelijkheid. De digitale recherche bij de politie, docenten van scholen en het jongerenwerk analyseren social media en onderscheiden al snel de raddraaiers en sensatiezoekers van de kijkers en meelopers. Die eerste twee worden direct bezocht, door ofwel de politie, ofwel het jongerenwerk of een coach van SAOA. Scholen spreken de desbetreffende leerlingen en hun ouders aan.

Interventie jongerenwerk
via social media

Hoe krijg je dat zo snel voor elkaar?

Hier keert ons goeie netwerk zich uit en de basis van vertrouwen die er is opgebouwd. Als we de basisstrategie afspreken kan ik ervan op aan dat iedereen die volgt en we nauw contact hebben. Die opgebouwde relatie zorgt ervoor dat we direct feedback kunnen geven aan elkaar en dat dat geen spanning oplevert.

Ik kan de expertise daar laten waar die hoort. De schoolagent zorgt dat de juiste mensen van school aan tafel zitten, de jongerenwerkers pikken de raddraaiers uit de wijk er feilloos uit. Ze hebben positie op straat omdat ze de jongeren goed kennen en ook contact hebben als alles oké is.

Maar hoe communiceer je dan in korte tijd met zoveel professionals?

Eigenlijk is er een mooie verdeling tussen de procesregisseur -dat ben ik- en de casusregisseur, dat is de politie die de leiding heeft over de tactische en operationele inzet. Dat gaat heel goed samen. Elke middag wordt er een 'briefing' door de politie gegeven over de huidige stand van zaken en gewenste inzet op straat. We bespreken hier ook de strategie en de bejegening naar de jongeren. En elke avond is er een 'debriefing'.

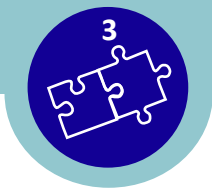
Er wordt heel praktisch een whatsappgroep aangemaakt met de spilfiguren in de aanpak, hierin zitten politie, jongerenwerk, streetcornerwork, de scholen en SAOA. Dat is voor de korte lijn. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor de interne communicatie binnen de eigen organisatie. En ik informeer daarnaast interne collega's en afdelingen van het stadsdeel, waaronder de gebiedsteams, dagelijks.

We communiceren de voortgang in de aanpak ook in korte briefings op papier (half A4) en in 'warme contacten' en overleg waar nodig. De ambtelijke molen en de media zijn de meest grote uitdagingen. Er is daarin veel bemoeienis, vragen en gedoe en weinig daadkracht of hulp en steun op wat ik nodig heb. De lijn met het bestuur is kort en duidelijk. Net als de lijn met de strategisch adviseur van de burgemeester en de lijn die ik bewust opzoek met mijn collega-projectleiders van de omringende stadsdelen. Zij moeten weten wat er speelt, er zijn namelijk ook jongeren uit de omringende stadsdelen betrokken bij de onrustsituatie. Ze begrijpen dat ik niet alles uitgebreid uit kan leggen, maar dat het belangrijk is betrokken en alert te zijn.

Op die briefings is de terugkoppeling zeker zo belangrijk. Ik ben dag en nacht bereikbaar en koppel samen met de collega's van politie steeds opnieuw de info aan elkaar en communiceer daarover. De projectleider Jeugd van politie is hierin mijn belangrijkste contactpersoon. Zo houden we het draagvlak en commitment steeds op één lijn en laten we zien hoe betekenisvol het werk van anderen is.

De strategie komt erop neer dat we unaniem en duidelijk de vechtpartij en de rellen afkeuren, de-escaleren, jongeren uit de anonimiteit halen en ze de persoonlijke keus geven al dan niet mee te doen.

Het jongerenwerk, streetcornerwork, wijkagenten en SAOA nemen het voortouw in de communicatie met de jeugd, net als de docenten en mentoren op de scholen. Het werkt goed omdat er maar één boodschap is en we de jongeren uit de anonimiteit halen. De jongerenwerkers en streetcornerworkers gaan op straat en zonodig thuis het contact direct aan en zetten gericht social media in. Steeds met dezelfde boodschap: niet alleen waarschuwen ('maak de goeie keus'), maar ook complimenteren via social media. Bijvoorbeeld door respect te geven aan jongeren die zichtbaar afhaken.

Achteraf gezien hadden we de burgers in de wijk nóg meer en beter kunnen betrekken en informeren. Bijvoorbeeld door op de facebookpagina van de wijk aan te geven wat er gaande was en dat we het oppakten.

Stap 4. Adviseren en prioriteren

Het concept Plan van Aanpak maakt besluitvorming over prioritering, aanpak en inzet mogelijk. De besluitvorming vindt in de praktijk vaak plaats in het overleg tussen de burgemeester (of iemand die binnen de gemeente daartoe gemandateerd is), de politie, het OM en de wethouder Zorg.

Stap 5. Maken PvA

De procesregisseur werkt samen met de betrokken ketenpartners op basis van de besluitvorming het concept Plan van Aanpak uit tot een Plan dat zich als een dynamisch document zal doorontwikkelen op basis van de ontwikkelingen in de aanpak. Het plan bevat naast de onderdelen informatie, duiding, strategie, uitvoeringsvoorwaarden en besluitvorming een uitwerking op de 3 doelen (verminderen criminaliteit en overlast, versterken sociale positie en perspectief, en voorkomen aanwas) en op de in te zetten maatregelen op de drie sporen van de aanpak (persoons- en gezinsgericht, groeps- en netwerkgericht en omgevingsgericht).

Stap 4 en 5

De korte lijn met en tussen het stadsdeelbestuur en met name de wijkteamchef van de politie zorgen ervoor dat de besluitvorming op de aanpak stap voor stap plaatsvindt en duidelijk is. Uitvoering en nieuwe besluitvorming volgen elkaar snel op.

Ben je dan nog bezig met de regels van de privacy en informatiedeling? (*3)

Deze situatie hebben we niet voorzien in het convenant aanpak problematische jeugdgroepen. (*7) De aanloop, de dreiging ten aanzien van de openbare orde en veiligheid en het gevaar voor de 'jonge kijkertjes' is bij escalatie echter zo groot dat ik voldoende grondslag en noodzaak heb om informatie actief uit te vragen en te delen waar dat nodig is. Maar let wel, we delen in de kerngroep van spilfiguren en zij zetten vervolgens de info uit waar die hoort en het noodzakelijk is te delen. De lijst van raddraaiers hoeft niet langs alle mentoren bijvoorbeeld, maar wordt wel besproken in het overleg met de werkers die hen gaan bezoeken, om antwoord te kunnen krijgen op de vraag welke werker de meest nauwe band met welke jongere heeft.

***3. Privacy en gegevensverwerking**

De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is een Europese verordening die de regels voor privacy en gegevensverwerking voorschrijft. Het is de opvolger van de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens). De bouwstenen voor gegevensverwerking zijn in beide gelijk: gezamenlijke doelbinding, wettelijke grondslag, noodzaak en zorgvuldigheid.

***7 Werkafspraken rond infodeling duidelijk vastleggen**

In samenwerkingsverbanden ten aanzien van multiprobleemsituaties legt de gemeente de werkafspraken met de betrokken ketenpartners veelal vast in een convenant. Een convenant schept geen nieuwe bevoegdheden, maar geeft duidelijkheid over hoe partijen in deze samenwerking de wetten en regels ten aanzien van privacy en gegevensverwerking praktisch met elkaar toepassen.

Stap 6. Uitvoeren en monitoren PvA

De procesregisseur en de uitvoeringscoördinator zorgen ervoor dat alle betrokken ketenpartners volgens plan hun bijdrage leveren aan de aanpak van het problematisch groepsgedrag.

Stap 6

Okee, terug naar de straat. Hoe gaat het op die bewust geplande reldagen?

De onrust is de ene dag groter dan de andere. Inmiddels weten we ook dat de media klaar staan om breed verslag te doen en dat journalisten voorafgaand aan de rellen jongeren zelfs actief benaderen met de vraag hun verhaal voor de camera te komen vertellen.

De strategie is onveranderd en de aanpak is gericht op de-escaleren. We kiezen voor een 'ringen'-opstelling zoals bij de ME-aanpak. In de eerste ring zijn de jongerenwerkers, de streetcornerworkers, wijk- en schoolagenten en GVB-mensen zichtbaar aanwezig. Zelfs de mentoren, directeuren en conciërges van de scholen komen naar de wijk rond het bewuste metrostation om 'hun' leerlingen eruit te pikken.

De boodschap is eenvoudig en duidelijk: "jullie weten dat we de vechtpartij afkeuren. Je hebt een eigen keus. Als je omdraait ben je oké. Als je meedoet spreken we je aan op je eigen verantwoordelijkheid". Er komen heel wat jongeren op de locatie af. Sommigen doelgericht, anderen in groepjes op de fiets, nieuwsgierig op zoek naar sensatie. Jongeren die ervoor kiezen door te lopen en te blijven rondhangen stuiten op politieagenten, straatcoaches van SAOA en op de BOA's (*10) van toezicht en handhaving in de tweede ring. Zij vragen de jongeren om hun ID en maken een mutatie op naam op. Al deze jongeren krijgen na afloop een huisbezoek of een ouder-kindgesprek met de mentor op school. Ze kiezen er niet voor weg te gaan en worden op hun verantwoordelijkheid aangesproken. Ouders schrikken vaak achteraf van het gedrag van hun kind.

Jongeren die echt moeilijk doen worden aangehouden.

In de derde en niet zichtbare ring staan motoragenten en politiebusjes klaar. Ze blijken niet nodig.

Er komen veel jongeren op de plek af. Door de 'ringen-opstelling' ontstaat er een nieuwe dynamiek. Al bij de eerste ring besluiten de meeste 'kijkers' om te keren.

***10 BOA**

Een buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) is een ambtenaar met opsporingsbevoegdheid. Dat houdt in dat een boa bepaalde strafbare feiten mag opsporen. Buitengewoon opsporingsambtenaren worden door organisaties of de politie ingezet om de veiligheid te handhaven.

Massaliteit ontstaat door de kijkers, niet door de raddraaiers. Die massaliteit blijft dus uit. Bovendien krijgen deze kijkers meteen een pluim op social media vanuit met name jongerenwerk. We zien dat ook die pluim breed wordt gedeeld.

pluim op social media
vanuit jongerenwerk

Er gebeuren ook dingen die we niet voorzien hebben. Veel jongeren die afdruppen blijken met de metro naar huis te moeten. Ze moeten dus door de tweede ring heen, zeg maar. De jongerenwerkers springen in en begeleiden de jongeren zodat ze vooral de goeie metro ook direct pakken. Dan ontstaat de situatie dat er een volle metro met jongeren weg wil rijden en we die situatie in de metro niet kunnen overzien. De politie springt erop in en communiceert met het GVB. De metro rijdt in één keer door naar het eindstation om vervolgens rustig haltegewijs terug te keren en de politie reist mee.

De vechtpartij blijft uit.

Stap 7. Afronden en evalueren

De procesregisseur bepaalt in overleg met de betrokken ketenpartners of de aanpak afgeschaald en gestopt kan worden, en heeft daarbij aandacht voor resterende actiepunten en begeleiding, overdracht en evaluatie.

Stap 7

De opvolgende dagen houden we onze aanpak in stand. We houden de signalen scherp in de gaten, op straat, op school, op social media, in de gesprekken met jongeren en ouders. Vrijdags is er sprake van een nieuwe oproep. De lokale media gooien olie op het vuur door te berichten dat het onrustig blijft. Na afstemming tussen de communicatie-afdelingen van stadsdeel, stad en politie besluiten we de media te negeren en op straat te blijven monitoren maar niet zichtbaar extra capaciteit in te zetten. Ik heb opnieuw veel steun aan de projectleider Jeugd van politie en de wijkteamchef. Zij laten me zien hoe goed het is je niet opnieuw uit te laten lokken, maar nu juist niet zichtbaar te reageren. We ontcrachten daarmee de signalen. Er komen enkele jongeren op de oproep af, maar ze druipen al snel teleurgesteld af.

In die dagen verspreiden we vanuit het stadsdeel een brief via de scholen, waarin we uitleggen hoe de onrust is ontstaan en is geëscaleerd, wat onze aanpak is geweest en zal zijn en welke keus de jongeren daarin kunnen maken. En we vragen de ouders het gesprek met hun kind aan te gaan en geven aan hoe we daarin kunnen ondersteunen. De scholen pakken dat goed op, ook na afloop bespreken ze in de mentorlessen de escalatie, de keus en de invloed van social media.

Evalueren jullie de aanpak ook?

Ja. Ik heb in een grote bijeenkomst alle professionals bedankt.

We hebben ook informeel opgehaald wat heeft gewerkt en wat niet. En we hebben vanuit het stadsdeel een schriftelijk evaluatie gehouden onder de betrokken netwerkpartners en om input gevraagd.

Een van de lessen is dat ik nu veel gericht stuur op social media. (***11**) Signalen oppikken en delen gaat nog niet vanzelf, je moet er steeds expliciet en vroegtijdig naar vragen.

***11 Inzet social media in de aanpak**

Als samenwerkingsverband van professionals kun je social media gericht inzetten in de aanpak van problematisch groepsgedrag. Bijvoorbeeld om betere aansluiting te krijgen bij de jongeren, informatie op te halen of juist zelf te communiceren, gedrag te stimuleren, belonen, ontmoedigen.

De inzet van social media is geen wondermiddel maar onmisbaar om binnen de jeugdcultuur (online en offline) effectief te kunnen interveniëren. De organisatie Driekwadraat geeft maatwerktrainingen over de inzet van social media in de aanpak van problematisch groepsgedrag.

Bijvoorbeeld bij het niet-kwalificeren van Nederland en wel van Marokko bij het WK voetbal: je moet dan willen weten wat dat voor spinoff geeft, wat de vindplaatsen zijn en wat we kunnen bijdragen aan plezier door bijvoorbeeld het jongerencentrum open te stellen of een ander alternatief te organiseren zodat we eventuele spanningen tijdig kunnen 'downsizen' en ombuigen.

En jijzelf,... het is nogal wat?

Weet je wat me hielp in het heetst van de strijd?

Dat de wijkagent na een overleg met me meeliep, even bewust naast me kwam staan bij de koffieautomaat en me als persoon aandacht gaf door eigenlijk alleen heel rustig te zeggen 'spannend he?'

Daar had ik genoeg aan.

Weet je wat me hielp in het heetst van de strijd?
Dat de wijkagent na een overleg met me meeliep, even bewust naast me kwam staan bij de koffieautomaat en me als persoon aandacht gaf door eigenlijk alleen heel rustig te zeggen 'spannend he?'
Daar had ik genoeg aan.

Met dank aan Wendy Brant
Projectleider Jeugd en veiligheid
stadsdeel Nieuw-West,
Amsterdam

Situationeel, intuïtief en accuraat aanpakken

Aan het woord: Koen Kokkeler

Functie: Veiligheidscoördinator gemeente Hilversum
Beleid, advisering en uitvoering ten aanzien van de portefeuille
Openbare orde en veiligheid (zo'n 70 projecten, team van 5)

Bezig met jeugd: 2001

Grootste kracht: 'Ik weet zin en onzin van elkaar te scheiden en zie wat er nodig is om vooruit te komen'

Grootste valkuil: Teveel zelf op de voorgrond komen, zodat het lijkt of ik alleen de successen behaal. Juist de professionals verdienen die aandacht.

Belangrijkste randvoorwaarde: Beschikbaarheid van professionals

Meest trots op: Forse daling van overlastmeldingen met 60%

Beren op de weg: "Beer op de weg is de geringe inzet bij politie en jongerenwerk. Een goede groepsaankpak vraagt veel: je moet de groep kennen, de individuele jongeren én de bewoners. Ook moet je in staat zijn als team te werken met collega-professionals uit de andere organisaties. Met 5 uur jongerenwerk per week en te weinig inzetbare mensen bij de politie valt er een gat. Dat is een zorg. Gelukkig kan ik het gat deels opvangen met de jeugdboa's. (*12)
Zij blijken bovendien echt van toegevoegde waarde."

Dit is het persoonlijk verhaal van een procesregisseur in een gemeente over de aanpak van problematisch groepsgedrag onder jongeren.

Het 7-stappenmodel legt een basis onder die aanpak.

Een informatieve animatie over het 7-stappenmodel vind je hier >

De beschrijving van het werkproces vind je hier >

In de kantlijn van dit interview vind je bij iedere stap in de aanpak de verkorte toelichting in het werkproces.

De link naar de gehele toelichting in het werkproces vind je in het onderdeel Verwijzingen met digitale links.

Aan het woord

Aan het woord is een gemeenteambtenaar in de rol van procesregisseur op de aanpak van problematisch groepsgedrag.

Hij zorgt op tactisch en strategisch niveau voor de uitvoering van het werkproces en de samenwerking die daarvoor nodig is.

Functie

De procesregisseur heeft in dit geval ook de rol van uitvoeringscoördinator. Dat is degene die op uitvoerend, inhoudelijk niveau zorgdraagt voor de groepsaanpak inclusief de bewaking van de informatiedeling.

De functies van de ambtenaren die deze rollen uitvoeren zijn divers. In dit interview spreken we van procesregisseur voor beide rollen.

bezig met jeugd

De doelgroep jeugd is lokaal bepaald, omdat verschillende domeinen met verschillende leeftijdsgrenzen werken. In de aanpak van problematische jeugdgroepen is de leeftijdsgrens van 23 jaar vaak praktijk, rekening houdend met de mogelijkheid van eventuele oudere leden in een groep. Ketenpartners werken vanuit hun mogelijkheden in de aanpak binnen de eigen sectorale grenzen.

Stap 1. Signalen over groepsgedrag delen

De procesregisseur zorgt ervoor dat betrokken ketenpartners hun relevante signalen over problematisch groepsgedrag delen. De professionals pakken de meeste signalen in het reguliere werk op. Als er extra aandacht nodig is, besluit de procesregisseur, vaak in overleg met de ketenpartners, tot het verzamelen en verbinden van informatie in stap 2.

Stap 1

Deze casus start twee jaar geleden. De jeugdoverlast in Hilversum is op dat moment hot news. Overlast en criminaliteit gaan hand in hand. Pesten en intimideren van ondernemers, spugen in de winkel of de snackbar, met een grote groep naar binnen. Provoceren van bewoners. Schunnige taal aan het adres van een tachtig jarige vrouw ('daar moet een piemel in'). Het is volstrekt respectloos en schokkend. Daar word je boos van. Het lokt conflict uit. De criminaliteit is meteen serieus: heling, dealen en zeden.

De impact op de wijk is groot. De sterke invloed van (social) media is opmerkelijk. De drie p's, publiek, politiek en pers versterken elkaar in de negatieve beeldvorming. Onze reactie is reactief, repressief en onvoldoende integraal, de 'lange lat' van de politie moet vooral uitkomst bieden.

We zien al snel dat een harde aanpak niet werkt. Alles lijkt te verharden: de opstelling van de jongeren, onze aanpak, de emotie, het wij-zij gevoel. Bewoners merken dat, de angst neemt alleen maar toe.

*12 Jeugdboa's

Een toelichting op het werk van de bijzondere opsporingsambtenaar (BOA) met het taakaccent jeugd vind je op de website jeugdboa.nl: "Een jeugdboa is meer dan een reguliere handhaver met een taakaccent jeugd. De jeugdboa is inzetbaar als reguliere handhaver maar ook als de specialist in het monitoren van jeugdgroepen. Een jeugdboa heeft niet alleen het doel contact maken met een jeugdgroep maar gebruikt dit als instrument om de jeugdgroep in kaart te brengen.

Ook bij een zeer lastige jeugdgroep weet de jeugdboa wat nodig is om het contact te onderhouden en zo nodig te herstellen. In diverse gemeenten wordt de jeugdboa ingezet om de jeugdgroepen op hangplekken, ontmoetingspunten en/of overlastplaatsen te monitoren. Daarnaast is de jeugdboa een belangrijk onderdeel binnen de lokale aanpak jeugdgroepen. Hij ondersteunt de ketenpartners bij de monitoring van overlast en jeugdgroepen."

We ervaren dat samenscholingsverboden, gebiedsverboden, bekeuringen averechts werken als je ze als algemene maatregel inzet, in plaats van persoonsgericht of situationeel. We merken ook dat we iets missen in onze aanpak: we geven alleen aandacht aan wat fout gaat, maar scheppen geen ruimte voor goed alternatief gedrag. We halen dagelijks de kranten, het aantal overlastmeldingen blijft groot, sommige bewoners lopen op hun tandvlees. Het is duidelijk dat we een andere aanpak nodig hebben.

Hoe buig je een aanpak om in zo'n spanningsvolle situatie?

We grijpen 3 kansen tegelijk aan: de keus voor de plusminmee-methodiek (*13), de aanstelling van jeugdboa's en de introductie van het 7-stappenmodel. Alle drie dragen ze bij om vooral pragmatisch aan de slag te gaan vanuit vertrouwen in de werkers.

Kern van de plusminmee-methodiek is dat we juist niet reageren op het beeld dat er heerst, op de grootste schreeuwers in de jeugdgroep, de sterkste roep uit de buurt of de hype in de media. We focussen ons op de feitelijke waarneming die we hebben, van de straat, uit meldingen, verbalen, gesprekken, dossiers, uit de observaties die we vanuit ieders eigen vakmanschap doen. Op basis van die informatie maken we met elkaar een professioneel beeld op van de groepsdynamiek (*1) door alle jongeren 'op de juiste plek' in die dynamiek te zetten: is hun invloed positief (plus) of negatief (min) of zijn het meelopers (mee)? Wie is een leider en wie heeft minder invloed?

Vervolgens bespreken we welke maatregelen er nodig zijn om de negatieve sfeer die in de groep heerst te doorbreken. Daarbij kijken we bijvoorbeeld naar maatregelen die ervoor zorgen dat kopstukken met een positieve invloed op de groep meer ruimte krijgen. Denk bijvoorbeeld aan het helpen bij een stage of het extra openstellen van het jongerencentrum. Dat samenstel van maatregelen zetten we in een plan van aanpak en dat voeren we uit, zichtbaar en transparant, ook voor de jongeren zelf. We houden voortdurend vinger aan de pols op hoe het loopt en zorgen dat we steeds bijstellen waar nodig en samen op blijven gaan.

***1 Problematisch groepsgegedrag**

Problematisch groepsgegedrag is 'gedrag van de leden van een jeugdgroep dat de openbare orde, sociale norm en/of veiligheid verstoort, overlast veroorzaakt en/of crimineel van aard is. Onder jeugdgroepen vallen ook fluïde netwerken en los-vaste groepen'.

***13 De plusminmee-methodiek**

De plusminmee methode is ontwikkeld door de mensen van de organisatie Straatcontact.nl. Jongeren uit jeugdgroepen waren bij die ontwikkeling betrokken. De groepsdynamische werking staat centraal in de aanpak, net als de inbreng van de 'werkers' (de professionals die in direct contact staan met de jongeren) en het werken vanuit één strategie.

Het effect is verrassend groot. We interveniëren met succes op de groepsdynamiek en doorbreken daardoor het negatieve patroon. Door beter te begrijpen wat er gebeurt, kunnen we vanuit de professie reageren en onze emoties een plek geven. De aanpak voorkomt de paniekmaatregelen die we eerder inzetten en onze rust versterkt het veiligheidsgevoel onder de bewoners.

Het klinkt alsof jullie in een korte tijd van een ellendige situatie naar een succesvolle aanpak zijn gegaan.

Hoe gaat dat praktisch in z'n werk?

Het 7-stappenmodel begint met signalen te verzamelen in plaats van reactief op signalen te reageren en ons te laten leiden door de waan van de dag.

Dat vraagt van mij als regisseur dat ik positie pak en ruimte forceer om tot een andere strategie te kunnen komen. De signalen zijn voldoende ernstig om meteen over te gaan tot stap 2, informatie verzamelen om tot een goed beeld van de situatie te kunnen komen.

In de politie-eenheid Midden-Nederland hebben we praktische werkafspraken gemaakt over de uitvoering van het

7-stappenmodel die voldoen aan de privacywetgeving.**(*3)**

De afspraken zijn vastgelegd in het addendum 'aanpak jeugdgroepen' onder het privacyprotocol op de PGA-aanpak.**(*7)**

***3 Privacy en gegevensverwerking**

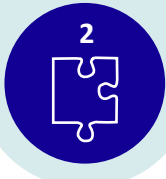
De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is een Europese verordening die de regels voor privacy en gegevensverwerking voorschrijft. Het is de opvolger van de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens). De bouwstenen voor gegevensverwerking zijn in beide gelijk: gezamenlijke doelbinding, wettelijke grondslag, noodzaak en zorgvuldigheid.

***7 Werkafspraken rond infodeling duidelijk vastleggen**

In samenwerkingsverbanden ten aanzien van multiprobleemsituaties legt de gemeente de werkafspraken met de betrokken ketenpartners veelal vast in een convenant. Een convenant scheidt geen nieuwe bevoegdheden, maar geeft duidelijkheid over hoe partijen in deze samenwerking de wetten en regels ten aanzien van privacy en gegevensverwerking praktisch met elkaar toepassen.

Stap 2. Informatie verzamelen en verbinden

De procesregisseur draagt er zorg voor dat de juiste informatie op tafel komt om te kunnen bepalen of er sprake is van een problematische jeugdgroep of problematisch groepsgedrag. Zoja, dan vraagt de procesregisseur alle noodzakelijke informatie op, inclusief de groepsscan van de politie, en nodigt de direct betrokken partners uit om in stap 3 tot een gezamenlijk beeld en een strategie op de aanpak te komen.

Stap 2

De informatie gebruiken we om te komen tot een gezamenlijk beeld van de groepsdynamiek. Zo'n gezamenlijk beeld is er niet vanzelf. Het vraagt dat we als professionals met elkaar in gesprek gaan over wie wat ziet. De jeugdboa's nemen hun beeld van 'de straat' mee, geven bijvoorbeeld aan dat een bepaalde jongere uit de groep lijkt te zijn gestapt omdat ze hem niet meer zien. De politie scherpt dat beeld aan met de groepsscan, (***2**) de jongere blijkt niet zelf te zijn uitgestapt, maar als drugsrunner te zijn aangehouden in een andere gemeente. Zijn positie in de groep is daardoor gestegen ook als is hij er even niet.

***2. De groepsscan van de politie**

De 'groepsscan' is een politie-instrument dat straatinformatie van de wijkagent over problematisch groepsgedrag automatisch koppelt aan de informatie uit de (landelijke) politiesystemen. De gemeente kan het politiebasisteam vragen om een groepsscan. De uitvoering van de scan levert een geanonimiseerde rapportage op voorzien van een advies aan gemeente en OM, naast een interne politierapportage waarin tot op persoonsniveau informatie is geanalyseerd. De politie kan de rapportage toelichten in het ketenoverleg.

Het 'synchroniseren' van de informatie kost best veel tijd en energie, omdat het tegelijk vraagt dat partijen beter samenwerken. Het is goed de hobbels in de samenwerking te herkennen en aan te pakken voordat je de straat op gaat met de aanpak. Informatie delen is ook een cyclisch proces, steeds opnieuw synchroniseren op basis van wat er op straat en in de aanpak gebeurt, op één lijn komen en dan weer in alle creativiteit nadenken over wat je kunt doen om de groepsdruk te keren, situationeel, maatwerk, out of the box.

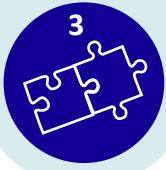
Ook de bewoners leveren waardevolle informatie. Via opbouwwerk, jongerenwerkers en de gemeentelijke buurtcoördinatoren staan we in contact met bewoners, weten ze ons te vinden. Ik ga zelf ook op pad, bijvoorbeeld naar een plein waar veel overlast is of naar een buurtcentrum waarvan ik weet dat er veel bewoners samenkomen. Het werkt goed als 'de overheid' een gezicht heeft.

Niet elke wijk heeft overlast van jongeren. Het hangt af van allerlei factoren, sociaal, demografisch, maar ook de fysieke inrichting van een gebied heeft invloed. In sommige wijken zijn de plekken waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten net klankkasten. Jongeren spreken er samen af om gewoon wat rond te hangen. Verreweg de meeste jongeren hebben hierbij geen kwaad in de zin, maar omwonenden ervaren het al wel snel als overlast. Want met wat groepsvorming en geschreeuw ontstaat er een gevoel van onveiligheid. De situatie is dan helemaal niet zo explosief. Toch gaat mijn begrip vooral naar de bewoners. Een storing in je woongenot heeft vaak grote impact en kan mensen radeloos maken.

Okee, in de casus is er weldegelijk meer aan de hand, geef je aan. Hoe kom je tot een aanpak?

Stap 3. Maken integraal beeld en concept PVA

Door informatie te delen en er, in overleg met elkaar, duiding aan te geven, ontstaat een integraal beeld over de problematische jeugdgroep en het gedrag. Deze duiding is de basis voor het bepalen van de strategie op de aanpak. Informatie, duiding, strategie en uitvoeringsvoorwaarden komen samen in het concept van het Plan van aanpak. Bureau Beke werkte een handreiking voor duiding uit.

Stap 3

Door met elkaar te werken aan een beeld van de groep en de problemen die er zijn, krijgen we naast de groepsdynamiek zo'n 90 jongeren individueel in beeld. Ik meld naar aanleiding van de afstemming meer dan 10 jongeren direct aan bij de PGA-aanpak (*6) (persoonsgebonden aanpak). Zij hebben meerdere problemen en zitten in een situatie die direct om zorg vraagt. Bij een aantal anderen blijkt dat de zorg die al eerder in het vrijwillig kader is aangeboden niet heeft geholpen. Denk aan begeleiding vanuit school of aan het gezin in opvoedingsondersteuning. We besluiten bij welke jongeren we moeten toewerken naar interventies in het dwingend kader, denk aan het opmaken van strafdossiers zodat verplichte reclasseringsbegeleiding of detentie mogelijk wordt of aan beschermingsmaatregelen, zoals uithuisplaatsing. Deze jongeren worden verwezen naar de Top X-aanpak (*5) van het Zorg- en Veiligheidshuis.

Naast de beeldvorming op de groep en de individuele jongeren kijken we naar de wijk zelf. Eenvoudige fysieke maatregelen kunnen soms helpen om bijvoorbeeld de geluidsoverlast van hangende jongeren te beperken of toezicht te versterken. Soms plaatsen we een extra hekje of bankje, meer verlichting of een prullenbak.

Wat is jouw rol als regisseur?

Ik leg verbindingen en organiseer de processtappen. Ik bewaak de rollen en probeer met alle belangen rekening te houden, inclusief die van de bewoners en de jongeren zelf. Ook zorg ik ervoor dat er echt wordt ingegrepen en dat mensen zich niet alleen gehoord voelen, maar dat we ook iets doen met hun meldingen. Soms duurt het een tijdje voor effecten zichtbaar worden. Maar we geven altijd een signaal af, liefst in het directe contact met de bewoners: "we zijn ermee bezig, we nemen jongerenoverlast serieus. Wat in jaren is opgebouwd kost tijd om aan te pakken."

***6. De Persoons Gerichte Aanpak**

De politie legt in een factsheet de PGA uit: "Veel gemeenten kennen personen die ernstige veiligheidsproblemen en/of ernstige overlast veroorzaken. Sommige plegers volharden in dit gedrag of 'groeien door', vaak in combinatie met gedrags- of psychische problemen, verslaving enzovoort. Een integraal op de persoon toegesneden (mix van) interventie(s) is een succesvolle manier om deze plegers integraal, dus samen met ketenpartners als gemeenten, politie, OM en hulpverlening, aan te pakken."

***5. De Top X aanpak**

De Top X aanpak is een persoonsgerichte aanpak waarbij de focus veelal ligt bij de plegers van delicten met grote impact op slachtoffers: woninginbraak, straatroof en overvallen (de zogenaamde HIC-feiten). Nederland kent binnen gemeenten en veiligheidshuizen vele 'top X aanpak' varianten. Amsterdam en Utrecht waren de voorlopers op de Top X aanpak.

Soms duurt het voordat er effecten zichtbaar worden.
Maar we geven een signaal af: "we zijn ermee bezig, we nemen jongerenoverlast serieus.
Wat in jaren is opgebouwd kost even tijd om aan te pakken."

**Toegang verboden
voor onbevoegden**

Stap 4. Adviseren en prioriteren

Het concept Plan van Aanpak maakt besluitvorming over prioritering, aanpak en inzet mogelijk. De besluitvorming vindt in de praktijk vaak plaats in het overleg tussen de burgemeester (of iemand die binnen de gemeente daartoe gemandateerd is), de politie, het OM en de wethouder Zorg.

Stap 5. Maken PvA

De procesregisseur werkt samen met de betrokken ketenpartners op basis van de besluitvorming het concept Plan van Aanpak uit tot een Plan dat zich als een dynamisch document zal doorontwikkelen op basis van de ontwikkelingen in de aanpak. Het plan bevat naast de onderdelen informatie, duiding, strategie, uitvoeringsvoorwaarden en besluitvorming een uitwerking op de 3 doelen (verminderen criminaliteit en overlast, versterken sociale positie en perspectief, en voorkomen aanwas) en op de in te zetten maatregelen op de drie sporen van de aanpak (persoons- en gezinsgericht, groeps- en netwerkgericht en omgevingsgericht).

Stap 4 en 5

De PGA, de interventies in de groepsdynamiek en de investeringen die we in de wijk doen, vormen de basis voor het Plan van aanpak dat we maken om de jeugdoverlast en de criminaliteit terug te dringen.

Dat Plan agendeer ik in de Driehoek met OM, burgemeester en politie. Na akkoord gaat de uitvoering formeel van start.

We wachten natuurlijk niet op dat besluit bij maatregelen die direct nodig zijn. Zo'n formeel besluit is met name van belang als escalatie nodig is. Dan kunnen we doorpakken zonder gedoe.

Het Plan van aanpak is trouwens niet statisch. We stellen het steeds bij waar nodig, maar dan wel in samenspraak, zodat we in de aanpak voortdurend weten wie wat doet en dat op elkaar aansluit.

Stap 6. Uitvoeren en monitoren PvA

De procesregisseur en de uitvoeringscoördinator zorgen ervoor dat alle betrokken ketenpartners volgens plan hun bijdrage leveren aan de aanpak van het problematisch groepsgedrag.

Stap 6

In de aanpak werken we als één team aan het doorbreken van de negatieve groepsdynamiek van de jeugdgroep. Maar ook aan de communicatie tussen bewoners, ouders en jongeren. We kijken steeds naar welke partij de beste kaarten heeft om een interventie uit te voeren. Zo voeren de gemeentelijke buurtcoördinatoren soms een thuisgesprek met ouders. Of overhandigen de jongerenwerkers een brief vanuit de PGA.

We hebben thuisgesprekken gevoerd met alle betrokken jongeren en hun ouders. Doordat we zo'n scherp beeld hebben van de situatie kunnen we in die gesprekken concrete en persoonsgerichte voorbeelden geven van goed en van negatief gedrag. We geven de jongere vervolgens de keus om zelf ander gedrag te laten zien of aangepakt te worden op negatief gedrag. We laten de jongeren vervolgens zien dat onze aanpak serieus is: lik op stuk op negatief gedrag en beloning op positief gedrag.

Hier laten de jeugdboa's hun meerwaarde zien. Ze zijn veel op de pleinen aanwezig en verstaan de professie de jongeren aan te spreken op hun gedrag zonder dat er meteen een conflict of gespannen situatie ontstaat. Ze zijn ook duidelijk naar de jongeren over de afspraak die er is dossier op te bouwen van de jongeren die doorgaan met overlast en criminaliteit. De meldingen van de jeugdboa's gaan rechtstreeks naar de politie tot het moment dat de Officier van Justitie voldoende aanleiding ziet de vervolging door te zetten. Zo voorkom je ook dat jongeren steeds aangehouden en weer vrijgelaten worden bij gebrek aan bewijs. Dat laatste voedt alleen hun negatieve kopstukken-positie in de groep. De jeugdboa's hebben zodoende invloed op de groep, hun aanwezigheid geeft de bewoners rust en schept mogelijkheden voor contact tussen bewoners en jongeren. Jeugd-boa's zijn sterk in het doorbreken van het wij-zij-gevoel.

Hoe reageren de jongeren daarop?

Het gaat erom dat jongeren ons niet als de vijand zien. Het is voor de gemeente veel makkelijker ze te helpen dan ze op te jagen. Met thuisgesprekken kom je erachter wat er per persoon nodig is.

Deze manier van werken brengt de negatieve kopstukken uit positie. Die individuele gesprekken zetten jongeren en ouders aan het denken. Doordat we op straat doen wat we in de gesprekken aangeven, begrijpen de jongeren wat we doen en welke keus zij zelf hebben. Er ontstaat nieuwe dynamiek in de groep, positieve kopstukken trekken de meelopers mee de goeie kant op, de groep valt uit elkaar of, opmerkelijk genoeg, negatieve kopstukken blijken ook positieve leiders te kunnen zijn. Tegelijk zorgen we ervoor dat er geen nieuwe aanwas is, dat andere groepjes uit bijvoorbeeld naastgelegen wijken niet aanhaken.

Stap 7. Afronden en evalueren

De procesregisseur bepaalt in overleg met de betrokken ketenpartners of de aanpak afgeschaald en gestopt kan worden, en heeft daarbij aandacht voor resterende actiepunten en begeleiding, overdracht en evaluatie.

Stap 7

Hoe is het nu?

We hebben onze inzet na twee jaar kunnen afschalen. Het aantal overlastmeldingen is fors gedaald en bewoners geven aan dat het rustiger is geworden in de buurt.

Wanneer is het 'klaar'?

Het is klaar als er rust is in de wijk en de groep uit elkaar valt, althans de negatieve groepsdynamiek is doorbroken. 'Klaar', dat weet je niet echt, het is nooit 'af'. Er kan zo weer iets gebeuren.

We proberen de sterke contact- en informatiepositie die we nu hebben goed op orde te houden, zodat we er snel bij zijn als er weer onrust is en we die onrust juist in kunnen schatten. Daarbij proberen we de AVG goed toe te passen. Neem bijvoorbeeld de bewaartermijnen of de informatieplicht. De termijn kent geen harde grens en de informatieplicht is vormvrij. Het gaat in AVG-termen om zorgvuldigheid. We leren door ervaring dat we de bewaartermijnen niet te kort moeten maken. Jongeren gaan opnieuw over de schreef of we zien broertjes of zusjes in een negatieve groep opduiken. Dan is het goed als we de historie kennen en slagvaardig kunnen doorpakken in plaats van dat alles weer van voren af aan begint. We informeren de jongeren en hun ouders daar ook over. Die informatieplicht die in de AVG is opgenomen lijkt lastig, maar in de aanpak maken we hem functioneel. We koppelen de informatieplicht aan de gesprekken met de ouders en de jongeren en reiken hen dan een brief uit met onze informatie over de uitwisseling van persoonsgegevens. We koppelen het beeld op de groep, de zorg op de individuele jongere, de keus die hij of zij zelf heeft en onze aanpak aan die brief: 'dit is waarom we gegevens uitwisselen'. Dat werkt goed en praktisch.

Hoe is dat voor jou als procesregisseur, dat het nooit echt 'af' is?

Het blijft broos. We houden koers en vertrouwen op de professionals. We laten ons niet meer verleiden tot zware, algemene maatregelen. De invloed van de (social) media vraagt dat we alert blijven. Als gemeente moet je binnen twee of drie uur reageren op een melding of bewering of 'anders is het waar.' Daarna is het bijna niet meer mogelijk onjuiste beweringen te weerleggen. En dan niet eens zozeer reageren in de media zelf, maar in de aanpak, door 'gewoon' te blijven doen en te doen wat werkt. Daarmee ontkrachten we de invloed van de media.

Mijn verwachting is dat jeugd en veiligheid ook de komende jaren een thema blijft. Jeugdoverlast uitbannen is helaas niet mogelijk, maar de ambitie is om het te beheersen. Dat vraagt soms om harde maatregelen zoals cameratoezicht, boetes, detentie, maar ook om investeren in sociale samenhang en goede ontmoetingsplaatsen voor jongeren. Daar gaat een boodschap van uit: jongeren zijn net zo goed bewoners, jullie mogen er zijn.

Dat vraagt soms om harde maatregelen zoals cameratoezicht en boetes, maar ook om investeren in sociale samenhang en goede ontmoetingsplaatsen voor jongeren.

Daar gaat een boodschap van uit: jongeren zijn net zo goed bewoners, jullie mogen er zijn.

Verwijzingen met digitale links

***1 Problematisch groepsgedrag**

Problematisch groepsgedrag is 'gedrag van de leden van een jeugdgroep dat de openbare orde, sociale norm en/of veiligheid verstoort, overlast veroorzaakt en/of crimineel van aard is. Onder jeugdgroepen vallen ook fluïde netwerken en los-vaste groepen'. [meer >](#)

***2 De groepsscan van de politie**

De 'groepsscan' is een politieinstrument dat straatinformatie van de wijkagent over problematisch groepsgedrag automatisch koppelt aan de informatie uit de (landelijke) politiesystemen. De gemeente kan het politiebasisteam vragen om een groepsscan. De uitvoering van de scan levert een geanonimiseerde rapportage op voorzien van een advies aan gemeente en OM, naast een interne politierapportage waarin tot op persoonsniveau informatie is geanalyseerd. De politie kan de rapportage toelichten in het ketenoverleg. De factsheet van de politie over de groepsscan [tref je hier >](#)

***3. Privacy en gegevensverwerking**

De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is een Europese verordening die de regels voor privacy en gegevensverwerking voorschrijft. Het is de opvolger van de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens). De bouwstenen voor gegevensverwerking zijn in beide gelijk: gezamenlijke doelbinding, wettelijke grondslag, noodzaak en zorgvuldigheid. Een uitleg over de regels van privacy en gegevensverwerking in relatie tot het werkproces [vind je hier >](#)

***4 Format Gemeente Purmerend**

[Download hier >](#)

***5 De Top X aanpak**

De Top X aanpak is een persoonsgerichte aanpak waarbij de focus veelal ligt bij de plegers van delicten met grote impact op slachtoffers: woninginbraak, straatroof en overvallen (de zogenaamde HIC-feiten). Nederland kent binnen gemeenten en veiligheidshuizen vele 'top X aanpak' varianten. Amsterdam en Utrecht waren de voorlopers op de Top X aanpak. Meer informatie over de Top X aanpak van Amsterdam [vind je hier >](#)

***6 De Persoons Gerichte Aanpak**

De politie legt in een factsheet de PGA uit: "Veel gemeenten kennen personen die ernstige veiligheidsproblemen en/of ernstige overlast veroorzaken. Sommige plegers volharden in dit gedrag of 'groeien door', vaak in combinatie met gedrags- of psychische problemen, verslaving enzovoort. Een integraal op de persoon toegesneden (mix van) interventie(s) is een succesvolle manier om deze plegers integraal, dus samen met ketenpartners als gemeenten, politie, OM en hulpverlening, aan te pakken." [Voor meer informatie klik hier >](#)

***7 Werkafspraken rond infodeling duidelijk vastleggen**

In samenwerkingsverbanden ten aanzien van multiprobleemsituaties legt de gemeente de werkafspraken met de betrokken ketenpartners veelal vast in een convenant. Een convenant schept geen nieuwe bevoegdheden, maar geeft duidelijkheid over hoe partijen in deze samenwerking de wetten en regels ten aanzien van privacy en gegevensverwerking praktisch met elkaar toepassen. Een voorbeeld van een modelconvenant passend bij dit werkproces [vind je hier >](#)
Een onderzoeksrapportage op de positie van de procesregisseur in het kader van privacy en gegevensverwerking [vind je hier >](#)

***8 GCOS**

GCOS staat voor generiek Casusoverleg Ondersteunend Systeem. Op de website van de veiligheidshuizen staat de volgende uitleg: "GCOS is sinds enige jaren in gebruik bij de Veiligheidshuizen en binnen de justitiële jeugdketen. Deze ketenpartners hebben te maken met complexe probleemcasussen. In de casusoverleggen die zij voeren staat het oplossen van deze vraagstukken centraal. GCOS is een beveiligde omgeving waarin ketenpartners de benodigde informatie op een gestructureerde en verantwoorde manier kunnen delen. Op die manier komen zij tot een gezamenlijke analyse en een plan van aanpak. Hieruit komen acties voort die met GCOS worden uitgezet. Vervolgens wordt ook de uitvoering van deze acties bewaakt. Kortom: met GCOS kunnen de gebruikers de samenwerking structureren en effectiever en efficiënter maken."

[Voor meer informatie klik hier >](#)

***9 SAOA**

Stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) is opgericht in september 2006 en heeft als missie slagvaardig, flexibel en daadkrachtig op te treden tegen jeugdoverlast met als doel een veilige en leefbare straat. SAOA richt zich vooral op de aanpak van jeugdgroepen die overlast veroorzaken. SAOA vult het gat op tussen jongerenwerk en de politie en werkt nauw samen met stadsdelen. De aanpak van SAOA berust op twee belangrijke pijlers: aanwezigheid op straat door de straat-coaches en het bezoeken van gezinnen door de interventied medewerker. De straatcoach weet wat er speelt op straat en spreekt de jongeren aan op hun gedrag en op de overlast die ze veroorzaken. Als dat nodig is wordt een bezoek gebracht aan de gezinnen van de jongeren die overlast veroorzaken. Een interventied medewerker gezinsaanpak van SAOA gaat op huisbezoek en wijst de ouders op de verantwoordelijkheid die ze hebben voor het gedrag van hun kinderen, daarnaast wordt gekeken of er een hulpvraag is. De interventied medewerker maakt afspraken met de ouders en de jongere om zo te voorkomen dat er opnieuw overlast wordt veroorzaakt. De straatcoaches en de interventied medewerkers controleren vervolgens of de jongeren zich houden aan de gemaakte afspraken. [Voor meer informatie klik hier >](#)

*** 10 BOA**

Een buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) is een ambtenaar met opsporingsbevoegdheid. Dat houdt in dat een boa bepaalde strafbare feiten mag opsporen. Buitengewoon opsporingsambtenaren worden door organisaties of de politie ingezet om de veiligheid te handhaven. [Voor meer informatie klik hier >](#)

***11 Inzet social media in de aanpak**

Als samenwerkingsverband van professionals kun je social media gericht inzetten in de aanpak van problematisch groepsgedrag. Bijvoorbeeld om betere aansluiting te krijgen bij de jongeren, informatie op te halen of juist zelf te communiceren, gedrag te stimuleren, belonen, ontmoedigen. De inzet van social media is geen wondermiddel maar onmisbaar om binnen de jeugdcultuur (online en offline) effectief te kunnen interveniëren. De organisatie Driekwadraat geeft maatwerktrainingen over de inzet van social media in de aanpak van problematisch groepsgedrag.

[Voor meer informatie klik hier >](#)

***12 Jeugdboa's**

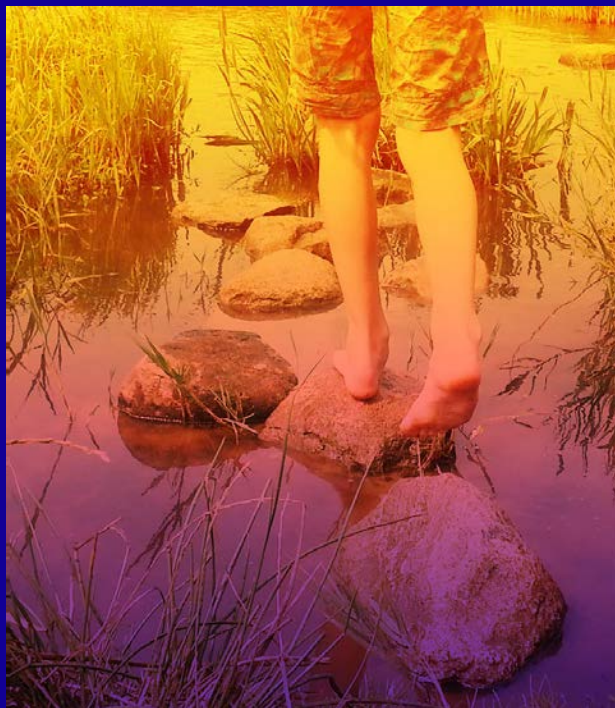
Een toelichting op het werk van de bijzondere opsporingsambtenaar (BOA) met het taakaccent jeugd vind je op de website jeugdboa.nl: "Een jeugdboa is meer dan een reguliere handhaver met een taakaccent jeugd. De jeugdboa is inzetbaar als reguliere handhaver maar ook als de specialist in het monitoren van jeugdgroepen. Een jeugdboa heeft niet alleen het doel contact maken met een jeugdgroep maar gebruikt dit als instrument om de jeugdgroep in kaart te brengen. Ook bij een zeer lastige jeugdgroep weet de jeugdboa wat nodig is om het contact te onderhouden en zo nodig te herstellen. In diverse gemeenten wordt de jeugdboa ingezet om de jeugdgroepen op hangplekken, ontmoetingspunten en/of overlastplaatsen te monitoren. Daarnaast is de jeugdboa een belangrijk onderdeel binnen de lokale aanpak jeugdgroepen. Hij ondersteunt de ketenpartners bij de monitoring van overlast en jeugdgroepen." Een film over het werk van de jeugd boa [vind je hier >](#)

***13 De plusminmee-methodiek**

De plusminmee methode is ontwikkeld door de mensen van de organisatie [Straatcontact.nl](https://www.straatcontact.nl). Jongeren uit jeugdgroepen waren bij die ontwikkeling betrokken. De groepsdynamische werking staat centraal in de aanpak, net als de inbreng van de 'werkers' (de professionals die in direct contact staan met de jongeren) en het werken vanuit één strategie.

Meer informatie over de plusminmee methodiek en de mogelijkheden voor training en ondersteuning [vind je hier >](#)

7-stappenmodel, de praktijk

Opdrachtgever: Esther Teunissen Bureau Regioburgemeesters
Concept, interviews, tekst: Ieta Polman IP Begeleiding
Vormgeving en fotografie: Karin Massink XPOOZ

* de foto's in dit document hebben geen directe relatie met de interviews.

* de foto's van de regisseurs zijn door henzelf aangeleverd.

Bijlage

Werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag

Opgesteld in samenwerking gemeenten, politie en OM

Versie 1.0

Titel : Werkproces integrale aanpak problematische
jeugdgroepen en groepsgedrag
Werktitel: Werkproces aanpak jeugdgroepen

Datum : 8 maart 2016

Versie : 1.0

Status : Ter vaststelling

Opgesteld door : Landelijk projectteam proeftuinen

Contactpersonen :

Bureau : Mw. E. Teunissen
Regioburgemeesters : E.Teunissen@regioburgemeesters.nl

Openbaar Ministerie : Mw. E. Wolleswinkel - van de Kieft
e.g.wolleswinkel-van.de.kieft@om.nl

Nationale Politie : Dhr. F. van der Woude
frank.van.der.woude@politie.nl

Ministerie VenJ : Dhr. B. Wondergem
penvoerder

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	2
1.1	Status en beheer	2
1.2	Aanleiding	2
1.3	Opbouw document	3
2	WERKPROCES	4
2.1	Werkproces	4
2.2	Informatievragen	5
3	STAPPEN BINNEN HET WERKPROCES	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Stap 1. Signalen over groepsgedrag delen	7
3.3	Stap 2. Informatie verzamelen en verbinden	8
3.4	Stap 3. Maken integraal beeld en concept PvA	10
3.5	Stap 4. Adviseren en prioriteren	12
3.6	Stap 5. Maken integraal PvA	13
3.7	Stap 6. Uitvoeren en monitoren PvA	14
3.8	Stap 7. Afronden en evalueren	15
4	ORGANISATIE EN INRICHTING	16
4.1	Regie op het werkproces	16
4.2	Handreikingen privacy en duiding	19
4.3	Vorbereiding en ondersteuning van het werkproces	19
5	BIJLAGE I: INFORMATIEMATRIX	21
6	BIJLAGE II: OVERZICHT VAN PROEFTUINEN	23

1 Inleiding

1.1 Status en beheer

In dit document vindt u het werkproces voor de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag in zeven praktische stappen¹. Het doel van dit stuk is om een werkbaar aanpak op hoofdlijnen te beschrijven met een heldere rolverdeling en een verdeling van verantwoordelijkheden, inclusief informatieoverdracht, tussen de driehoekspartners OM (Openbaar Ministerie), politie en gemeenten. Gemeenten kunnen als regiehouder, samen met politie, OM en andere ketenpartners, met dit stuk hun lokale aanpak toetsen en waar nodig en wenselijk aanvullen. Dit werkproces biedt daarmee kaders en uitgangspunten die lokaal verder in- en aangevuld kunnen worden vanuit bestaande netwerken².

Dit werkproces is in gezamenlijkheid opgesteld door gemeenten, OM en politie. Deze versie van het werkproces is gebaseerd op alle op het moment van schrijven beschikbare inzichten en ervaringen. Het werkproces biedt een kader voor zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens. De bedoeling is dat het een levend document is, aan te passen op grond van voortschrijdend inzicht en/of nu niet te voorziene veranderingen binnen organisaties en netwerken. In de toekomst kan het werkproces daarom aangepast worden als voortschrijdend inzicht daartoe aanleiding geeft.

1.2 Aanleiding

De aanleiding voor het opstellen van dit werkproces werd gevormd door een aantal ontwikkelingen, waarvan de voornaamste zijn: de komst van de groepsscan³, het politie-instrument dat de shortlist vervangt en dat in 2016 landelijk wordt geïmplementeerd, de versterkte regierol van gemeenten en de wens om het OM meer aan de 'voorzijde' te betrekken in het werkproces. Om vanuit het perspectief van openbare orde en veiligheid in gezamenlijkheid te ervaren wat deze veranderingen in samenhang met zich meebrengen, zijn in 2014 en 2015 23 proeftuinen uitgevoerd. Een overzicht van de betrokken proeftuinen treft

---

¹ Als in rest van het stuk wordt gesproken over jeugdgroepen wordt daar bedoeld problematische jeugdgroepen.

² De termen 'keten' en 'netwerk' worden beide in dit verband gebruikt. In dit document doelen wij op de samenwerking van partners die direct betrokken zijn in de aanpak, ieder vanuit eigen rol en verantwoordelijkheid. We spreken voor de leesbaarheid over ketenpartners. Ketenpartners zijn driehoekspartners en overige betrokken partijen.

³ De groepsscan is ontwikkeld voor het in beeld brengen van jeugdgroepen in het publieke domein, waarmee de wijkagent professionele bemoeienis heeft en die problematisch (groeps-)gedrag vertonen. De proeftuinen laten zien dat de groepsscan en het werkproces ook ingezet kunnen worden bij de aanpak van andersoortige jeugdgroepen en groepsgedrag, waaronder meer fluide netwerken en interregionaal opererende jeugdgroepen.

u aan in bijlage II. De ervaringen en leeraspecten uit deze proeftuinen zijn verwerkt in het werkproces zodat ze op landelijke schaal kunnen worden doorgevoerd. Door de integrale aanpak van deze veranderaspecten kan ook de implementatie een integraal karakter krijgen.

De aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag heeft de volgende doelen:

- Verminderen criminaliteit en overlast
- Versterken sociale positie, bieden van perspectief
- Verstoren negatieve groepsdynamiek
- Aanwas voorkomen.

Het opstellen van het werkproces heeft tot doel:

- De samenwerking tussen de driehoekspartners versterken.
- De gemeentelijke regierol op de aanpak van problematische jeugdgroepen in het publieke domein herijken.
- De regierol van het OM bij de opsporing in relatie tot de politietaak hierin en in relatie met de regierol van gemeenten scherper definiëren.
- De integrale informatiepositie versterken.
- De gezamenlijkheid verankeren in het maken van een integraal beeld op groep, locatie, persoon en domeinen.
- Gezamenlijke advisering aan de lokale driehoek organiseren waardoor het draagvlak om tot uitvoering te komen wordt vergroot.

1.3 Opbouw document

Dit document is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van het werkproces, dat verdeeld is in 7 stappen en benoemt de informatievragen die in elk van de 7 stappen aan de orde zijn.
- In hoofdstuk 3 worden de 7 stappen van het werkproces afzonderlijk verder toegelicht.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de organisatorische aspecten van (regie op het) werkproces en de zaken die ingericht moeten zijn of worden om het werkproces te kunnen laten functioneren.
- Bijlage I geeft in een informatiematrix een opsomming van voor de aanpak relevante informatie, verdeeld in een aantal clusters.
- Bijlage II geeft een overzicht van de 23 proeftuinen.

2 Werkproces

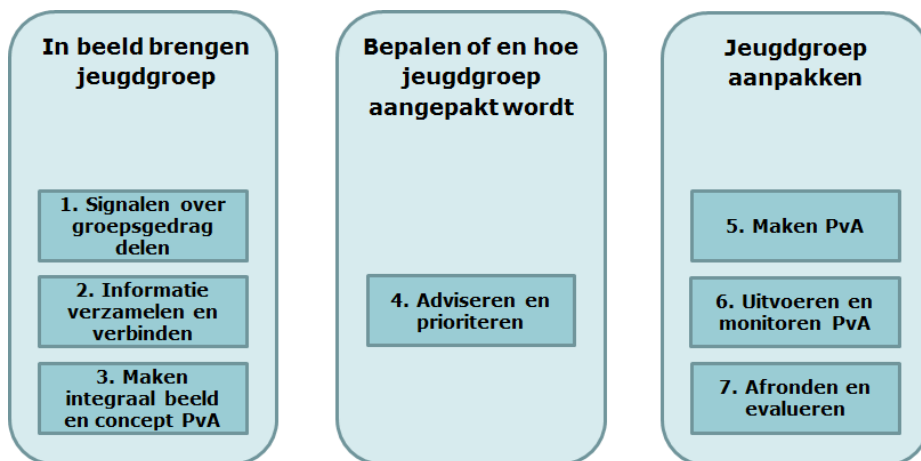

Dit hoofdstuk beschrijft in sectie 2.1 het gehele werkproces en in sectie 2.2 welke informatievragen horen bij de verschillende stappen van het werkproces. In het volgende hoofdstuk worden de afzonderlijke stappen verder toegelicht.

De ingang voor het starten van dit werkproces is problematisch groepsgedrag. Problematisch groepsgedrag laat zich omschrijven als “gedrag van de leden van een jeugdgroep dat de openbare orde, sociale norm en/of veiligheid verstoort, overlast veroorzaakt, en/of crimineel van aard is”. Onder jeugdgroepen vallen ook fluide netwerken en los-vaste groepen.

2.1 Werkproces

In de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag werken verschillende ketenpartners samen. Dit zijn in ieder geval de driehoekspartners. Mogelijk sluiten ook andere partners aan, afhankelijk van de voorliggende jeugdgroep, zoals bijvoorbeeld het jongerenwerk, partners in het sociaal domein en de (jeugd-)reclassering. Samen werken de ketenpartners aan het in beeld brengen van de jeugdgroep, het bepalen of en hoe die groep(sleden) aangepakt moet(en) worden en het daadwerkelijk aanpakken van de geprioriteerde jeugdgroepen (zie de driedeling in Figuur 1).

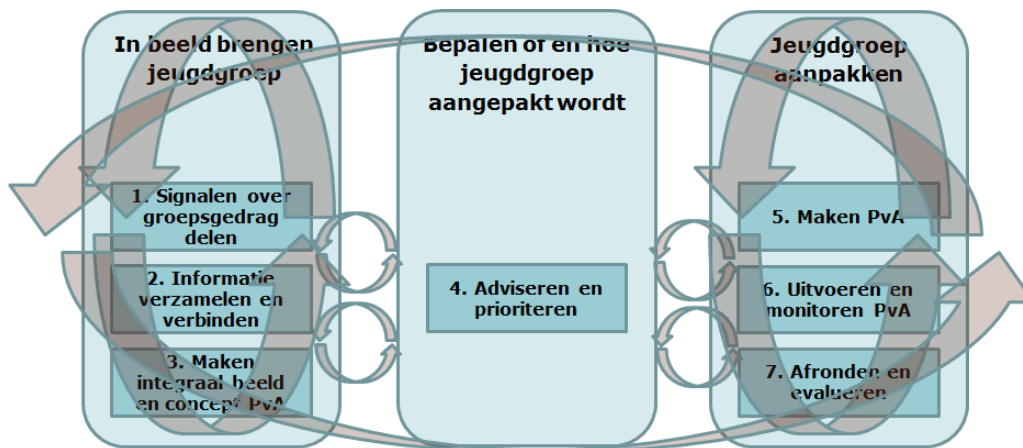
Figuur 1: Overzicht werkproces 'Aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag'

In de ketensamenwerking is het belangrijk om signalen over problematisch groepsgedrag serieus te nemen, om onderliggende problematiek op het spoor te komen, te kijken wat hier mee gedaan kan worden en te voorkomen dat het uitgroeit tot risico- of crimineel gedrag, waarbij veiligheid in de openbare ruimte en/of voor jongeren zelf in het geding komt. Veelal worden deze signalen ingebracht en besproken in lokale netwerken die onder regie van de gemeente werken aan preventie en proactie. De context waarin een jeugdgroep of

problematisch groepsgedrag zich manifesteert is daarbij ook van belang, omdat de omgeving, de locatie, bewoners en andere contextuele zaken mede bepalend zijn voor de vraag hoe gedragingen van jeugd worden ervaren.

De doelgroep 'jeugd' wordt veelal lokaal bepaald, omdat verschillende domeinen met verschillende leeftijdsgrenzen werken. In de aanpak van problematische jeugdgroepen wordt veelal de leeftijdsgrens van 23 jaar gehanteerd, rekening houdend met de mogelijkheid van eventuele oudere leden in een groep. Ketenpartners bezien hun mogelijkheden in de aanpak binnen de eigen sectorale grenzen.

De aanpak van jeugdgroepen verloopt – schematisch gesproken – in zeven stappen. De praktijk is dynamisch: de stappen worden dan (deels) tegelijkertijd uitgevoerd en (continu en cyclisch) herhaald (zie ook de figuur hieronder). Zo kan er tijdens het aanpakken van de jeugdgroep (stap 6) informatie ontvangen worden (stap 1 en 2) die ertoe leidt dat het plan van aanpak bijgesteld wordt (stap 5). Ook is het geen 'verplichting' om alle 7 stappen voor iedere jeugdgroep uit te voeren. Dit gebeurt bijvoorbeeld als na weging van signalen (in stap 2) besloten wordt om met een gerichte actie het probleem op te lossen en niet over te gaan tot een integrale aanpak, of als na het maken van het integrale beeld (stap 3) besloten wordt dat de urgentie op de groep niet dusdanig is dat een integrale aanpak noodzakelijk is.

Figuur 2: Dynamiek in het werkproces

2.2 Informatievragen

In de tabel hieronder wordt voor elk van de 7 stappen uit het werkproces een aantal vragen benoemd die in de betreffende stap beantwoord (moeten) worden. Ook wordt met kenmerken aangegeven wat voor soort informatie in de afzonderlijke stappen nodig is. In stap 1 mogen alleen signalen / gegevens op groepsniveau worden gehanteerd en vanaf stap 2 zijn alle

privacyregels van toepassing op het moment dat er persoonsgegevens gedeeld en verwerkt worden.

Stap	Te beantwoorden vragen	Kenmerken van de gedeelde informatie
1. Signalen over groepsgedrag delen	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zien en merken we aan problematisch groepsgedrag? - Is er mogelijk sprake van een jeugdgroep? 	<p>Enkelvoudige signalen over problematisch groepsgedrag</p> <p>Observaties vanuit het werk en de omgeving</p>
2. Informatie verzamelen en verbinden	<ul style="list-style-type: none"> - Is er sprake van een jeugdgroep? - Wie zitten daar in? - Wat doen ze? Hoe erg is dat? - Bij welke partners zijn ze bekend? - Is er noodzaak om een integrale probleemdefinitie op te maken? 	<p>Informatie over aard en omvang van de jeugdgroep, op groepsniveau en eventueel persoonsniveau</p> <p>Actief uitgevraagd</p>
3. Maken integrale probleemdefinitie	<ul style="list-style-type: none"> - Waardoor wordt het problematisch groepsgedrag veroorzaakt? - Hoe en met wie kunnen we (op hoofdlijnen) de groep aanpakken? - Wat is daar (op hoofdlijnen) voor nodig? - Wat adviseren we? 	<p>Informatie over aard en omvang, op groep, locatie en persoon</p> <p>Inzicht in de verschillende domeinen</p>
4. Adviseren en prioriteren	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is de aard en omvang van het problematisch gedrag? - Welke aanpak werkt bij deze jeugdgroep en wat vergt dat aan inzet? 	<p>Informatie over andere jeugdgroepen (afwegen)</p> <p>Besluit tot al dan niet aanpakken jeugdgroep, inclusief randvoorwaarden</p>
5. Maken PvA	<ul style="list-style-type: none"> - Welke afspraken maken we om de jeugdgroep aan te pakken? 	<p>Plan van aanpak vastleggen, met vaste onderdelen als doelen, acties, monitoring</p>
6. Uitvoeren en monitoren PvA	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe verloopt het uitvoeren van de aanpak? - Welk effect heeft dat? - Welke bijstelling is nodig? 	<p>Afspraken (mogelijk bijstellen)</p> <p>Voortgang in acties en resultaten</p> <p>Effecten (op doelen)</p>
7. Afronden en evalueren	<ul style="list-style-type: none"> - Is de jeugdgroep afdoende aangepakt? Zijn de doelen bereikt? - Welke restacties worden bij wie belegd? - Wat zijn de leer- en verbeterpunten uit de aanpak? 	<p>Beleggen restacties</p> <p>Leerpunten</p>

3 Stappen binnen het werkproces

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de 7 stappen van het werkproces afzonderlijk verder toegelicht. Vanuit het oogpunt van privacy is het van belang om op voorhand twee noties aan te geven.

Benoemen verantwoordelijkheid en uitvoeringscoördinatie

Vanuit de samenwerking tussen de ketenpartners wordt de verantwoordelijkheid voor de gegevensverwerkingen vastgelegd. Daarbij is er vanuit de samenwerking een noodzaak om de signalen over problematisch groepsgedrag te verzamelen en verwerken en de samenwerking te coördineren. In dit werkproces noemen wij deze rol 'de uitvoeringscoördinator'. De uitvoeringscoördinator moet in ieder geval door de ketenpartners aangewezen worden als er sprake is van gegevensuitwisseling op persoonsniveau⁴. De taak van de uitvoeringscoördinator is specifiek gericht op het uitvoeren van de integrale aanpak van een specifieke jeugdgroep en problematisch groepsgedrag en is inhoudelijk van aard.

Deze rol moet onderscheiden worden van de regierol die de gemeente heeft voor diverse taken binnen het gemeentelijk domein. In het werkproces is de naam voor deze rol 'procesregisseur'. De regierol van de gemeente in het kader van dit werkproces ziet veeleer op het (tactisch en strategisch) zorgen dat samenwerking tot stand komt en deze samenwerking goed loopt. Zie hierover ook sectie 4.1.

Concretiseren gegevensuitwisselingen

Ook al wordt binnen het werkproces samengewerkt tussen diverse ketenpartners, dit betekent niet dat alle partijen binnen de samenwerking in alle processtappen persoonsgegevens mogen delen met elkaar. Gegevensverstrekkingen en -ontvangsten blijven gebonden aan de bestaande wettelijke taken en de daarbij behorende grondslagen. Zie hierover sectie 4.2 en de Handreiking Privacy en gegevensverwerking. Het is nodig dat ketenpartners bij het gebruik van dit werkproces gezamenlijk definiëren welke gegevens in welke situaties gedeeld zullen worden op basis van welke wettelijke grondslag. De ketenpartners leggen deze afspraken vast in een convenant. In dat convenant wordt ook vastgelegd hoe de uitvoeringscoördinatie is ingeregeld. Zie hiervoor de Handreiking Privacy en gegevensverwerking en het modelconvenant.

3.2 Stap 1. Signalen over groepsgedrag delen

Doel van deze stap: de procesregisseur zorgt ervoor dat betrokken ketenpartners hun relevante signalen over problematisch groepsgedrag delen en waar aan de orde besluiten tot het verzamelen en verbinden van informatie in stap 2.

---

⁴ Hiervan is juridisch sprake zodra een namenlijst wordt opgesteld en gedeeld tussen verschillende ketenpartners.

Nota bene: in deze stap van het werkproces mogen alleen gegevens over de groep als geheel worden gedeeld. Het in kaart brengen en beschrijven van de individuele leden van de groep is in deze stap niet toegestaan. Dit laat overigens onverlet de mogelijkheid van individuele ketenpartners (bijvoorbeeld politie en burgemeester) om (bilateraal) op persoonsniveau gegevens uit te wisselen op basis van een wettelijke grondslag (zie Handreiking privacy en informatieverwerking).

Delen van signalen

Diverse ketenpartners hebben de verantwoordelijkheid om signalen die zij hebben over mogelijk probleemgedrag van groepen jongeren te delen met de gemeente, zowel proactief als op verzoek van de gemeente:

- Lokaal jeugdwerk deelt signalen met de gemeente tijdens verschillende overleggen en bijeenkomsten.
- De gemeente beschikt zelf over eigen informatie door de signalen van bijvoorbeeld leerplichtambtenaren, andere BOA's (buitengewone opsporingsambtenaren) en gemeentelijke diensten.
- Via trajectberaden ontvangt de gemeente signalen van onder andere jeugdreclassering, Raad voor de Kinderbescherming en Justitiële Jeugdinstellingen.
- De wijkagenten van politie signaleren veelal problematisch groepsgedrag op wijkniveau en kunnen deze signalen delen in bilaterale contacten met de gemeente en haar partners en tijdens verschillende overleggen (van buurtteam tot driehoek).

Besluiten tot stap 2

Na het ontvangen van een signaal wordt gezamenlijk, onder regie van de procesregisseur, bepaald of dit signaal in het betreffende overleg (waar betrokken ketenpartners elkaar spreken over problematisch groepsgedrag) 'afgehandeld' kan worden. Dit gebeurt regelmatig, bijvoorbeeld door extra toezicht in de wijk. Er kan ook inzicht ontstaan dat er behoefte is aan het vervolgen van het werkproces in stap 2.

3.3 Stap 2. Informatie verzamelen en verbinden

Doel van deze stap: de uitvoeringscoördinator draagt er zorg voor dat de juiste informatie op tafel komt om te kunnen bepalen of er sprake is van een problematische jeugdgroep of problematisch groepsgedrag en als dat zo is, dat de informatiepositie wordt verbreed tot een integrale informatiepositie, zodat de betrokken ketenpartners uitgenodigd kunnen worden voor het maken van een integraal beeld in stap 3.

Let op: Vanaf hier speelt de rol van de uitvoeringscoördinator als er in deze stap persoonsgegevens worden verwerkt. Het is van belang dat een uitvoeringscoördinator wordt aangewezen en dat beoordeeld wordt welke informatie daadwerkelijk noodzakelijk is voor het aanpakken van de groepsproblematiek. Dit laat onverlet dat elke ketenpartner zijn individuele verantwoordelijkheid (op grond van de wettelijke grondslag) heeft om te bepalen of informatie verstrekt kan worden (zie Handreiking Privacy en gegevensverwerking).

Van de jongeren die zijn gesignaleerd in de groep en waar zorg over bestaat wordt de politie- en indien nodig strafrechtelijke informatie verzameld en de sociale kaart gevuld⁵. Ook de groepsdynamiek van de potentiële jeugdgroep en de omgevingsfactoren worden verkend.

Het verbreden van informatie gebeurt door:

- Het verzoek aan de politie een groepsscan op te maken.
- Het verzoek aan het OM om strafrechtelijke informatie te verzamelen, mits het een groep betreft waar criminele aspecten een grote rol spelen⁶. Bij twijfel stemt de procesregisseur eerst af met het OM. Indien gezamenlijk is vastgesteld dat dit noodzakelijk is, verzamelt het OM de strafrechtelijke informatie van (een deel van) de groepsleden; de politie zorgt voor een selectie van namen waarbij in elk geval minimaal sprake moet zijn van een opgemaakt proces-verbaal in het afgelopen jaar. Informatie wordt bij deze stap nog niet gedeeld, het OM kan geen informatie op groepsniveau verstrekken⁷.
- Het verzoek aan andere interne gemeentelijke afdelingen, zoals toezicht en handhaving, leerplicht en het sociaal domein, om gegevens te verstrekken die noodzakelijk zijn om de informatiepositie te verbreden.
- Het verzoek aan externe partijen, zoals jeugd- en jongerenwerk en het sociaal wijkteam, om gegevens te verstrekken die noodzakelijk zijn om de informatiepositie te verbreden.

Bij het gebruik van de groepsscan gelden de volgende werkafspraken:

- De betrokken ketenpartners stemmen voorafgaand aan het verbreden van de informatie en dus ook voorafgaand aan het verzoek tot het opmaken van de groepsscan de namenlijst af van personen die in de informatievergaring meegenomen zullen worden, zodat zo snel mogelijk de juiste namen op de lijst staan. Hierdoor wordt een efficiënte werkwijze gekregen waarbij zo snel mogelijk op de juiste personen de focus gelegd wordt.
- De namenlijst betreft de NAW-gegevens van de personen die in de (vermeende) jeugdgroep zitten.
- Als er op de gezamenlijke namenlijst namen staan van personen die in het geheel niet bekend zijn in de politiesystemen, kunnen deze personen niet meegenomen worden in de groepsscan. In de aanbiedingsbrief wordt vermeld hoeveel van de namen onbekend waren.
- Nadat onder leiding van de uitvoeringscoördinator de namenlijst is afgestemd, starten de betrokken partijen direct met stap 2: het verzamelen en verbinden van informatie. Er wordt daarmee dus parallel gewerkt, en niet gewacht totdat de standaardrapportage van de groepsscan beschikbaar is.

---

⁵ Een overzicht van mogelijk relevante informatie wordt gegeven in de informatiematrix van bijlage 1.

⁶ Zie over belang duiding van de groep/het groepsgedrag sectie 4.2.

⁷ Het is op dit moment nog een punt van onderzoek of het mogelijk en zinvol is dat het OM op grond van de standaardrapportage een analyse maakt.

- Het verzoek tot opmaken van de groepsscan wordt door de burgemeester aan de teamchef van het betrokken basisteam geadresseerd. In de praktijk gebeurt dit door een door de burgemeester benoemde contactpersoon.
- De standaardrapportage wordt door de teamchef aan de burgemeester en de gebiedsofficier van het OM verstrekt. In de praktijk stuurt de politie de documentatie die aan de burgemeester verstrekt wordt, aan de door de burgemeester lokaal benoemde contactpersoon.
- De politie beschrijft in de aanbiedingsbrief bij de standaardrapportage de sterkte van de informatiepositie van waaruit de straatinformatie is opgesteld.

De uitvoeringscoördinator draagt er zorg voor dat de beschikbare informatie en de ontvangen adviezen worden geordend en waar nodig gezamenlijk (en gericht) nieuwe informatie vergaard (ook via ketenpartners) en gecombineerd wordt. Op basis van de gecombineerde informatie van gemeente en partners komen groepsleden of gezinnen in beeld. Dit kan er toe leiden dat er nog aanvullende jongeren 'gevonden' worden als lid van de jeugdgroep.

Als de politie in stap 1 om interne redenen zelf reeds had besloten een groepsscan te starten en de uitkomsten daarvan kenbaar te maken aan de burgemeester en het OM middels een standaardrapportage en de namenlijst die de politie intern heeft gebruikt, dan kan de uitvoeringscoördinator de teamchef verzoeken alsnog een aantal namen aan het interne onderzoek toe te voegen, om zo de aansluiting van de politie op het integrale proces te kunnen realiseren. Als het interne initiatief van politie een bredere namenlijst betreft dan de integraal opgestelde namenlijst, dan stemmen de betrokken ketenpartners de namenlijst waarmee het werkproces wordt voortgezet af.

De uitvoeringscoördinator beoordeelt, in samenspraak met de betrokken partners, op basis van de verbrede informatiepositie of het gezamenlijk opmaken van het integrale beeld nodig is. Als dat zo is, dan wordt tevens bepaald met welke ketenpartners het integrale beeld (stap 3) gemaakt zal worden en nodigt de uitvoeringscoördinator deze ketenpartners uit voor een bijeenkomst daartoe.

3.4 Stap 3. Maken integraal beeld en concept PvA

Doel van deze stap: het opstellen van een integraal beeld over de problematische jeugdgroep en het maken van een concept van het plan van aanpak op de groep. Afhankelijk van de beschikbare strafrechtelijke informatie in stap 2 zal het OM betrokken zijn om de informatie op persoonsniveau aan te vullen en een bijdrage te leveren aan het integrale beeld⁸.

Wat het OM betreft zal in aansluiting op het bij stap 2 benoemde ook bij deze stap bekeken moeten worden (mede op grond van de eventueel door haar verzamelde informatie) welke betrokkenheid nodig is. Afhankelijk van de soort groepsproblematiek kan het OM betrokken zijn bij het maken van het integrale beeld en/of ten behoeve van het concept plan van aanpak.

---

⁸ Als bij stap 2 helder is dat groepsleden niet of nauwelijks in beeld zijn bij het OM, is verdere betrokkenheid van het OM niet nodig.

Als in stap 2 nog geen informatie door het OM is verzameld kan dit in deze stap, op verzoek, alsnog gebeuren ten aanzien van specifieke leden van de groep waarbij een strafrechtelijke aanpak in de rede ligt.

Bij het opstellen van het integraal beeld is het van belang om in het oog te houden dat binnen de samenwerking niet alle ketenpartners alle informatie nodig hebben en/of mogen ontvangen. Dit geldt in het bijzonder voor strafrechtelijke- en gezondheidsgegevens alsmede persoonlijke identificatienummers zoals BSN.

Indien wordt vastgesteld dat ook andere ketenpartners moeten worden betrokken bij het maken van het integrale beeld, organiseert de uitvoeringscoördinator daartoe een bijeenkomst.

In gezamenlijkheid analyseren de door de gemeente uitgenodigde ketenpartners onder leiding van de uitvoeringscoördinator de informatie over de jeugdgroep op groepskenmerken, omgevingsfactoren en indien noodzakelijk personen. Dit leidt tot een **integraal beeld** op het problematisch groepsgedrag. Ze stellen vast wat het probleem is (aan de hand van de domeinen), karakteriseren daarmee de jeugdgroep en de problematiek en bepalen aan de hand daarvan een advies over de strategie op de aanpak en de daarbij betrokken partijen⁹.

Op basis van het integrale beeld wordt in het kader van het te geven advies ook een **concept plan van aanpak** opgesteld. Het concept plan van aanpak geeft de grote lijnen van de aanpak weer en benoemt een globale schatting van de verwachte kosten en inzet, omdat die informatie in de volgende stap nodig is om de aanpak van de groep zonnodig te prioriteren en die prioritering te vertalen in afspraken over inzet van mensen en middelen. Het concept plan van aanpak kan zowel een persoonsgebonden als een groepsaanpak zijn, maar wordt geanonimiseerd aangeleverd in stap 4.

Er zijn in de praktijk verschillende werkvormen waarmee de procesregisseur of de uitvoeringscoördinator de sessie voor het maken van het integrale beeld kan (bege-)leiden. We zien in de huidige praktijk globaal drie manieren:

1. Het met elkaar (vooraf) invullen en (live) bespreken van een gestructureerde vragenlijst m.b.t. de groep.

In de praktijk wordt hierbij ofwel een *informatiematrix* gebruikt als afgeleide van de matrix in bijlage 1 ofwel een *interventiematrix* waar signalen, beschikbare informatie, strategie op de aanpak en mogelijkheden tot interventie in een matrix bij elkaar komen. In stap 2 maakt de procesregisseur afspraken over de invulling van de matrix en in stap 3 komen partners bij elkaar om de informatie te delen en tot een analyse en concept plan van aanpak te komen.

2. Het methodisch in kaart brengen van de groepsdynamiek.

---

⁹ Met dit beeld moet waar nodig flexibel omgegaan worden: gedurende het traject kan blijken dat ook andere ketenpartners nodig zijn.

In de praktijk wordt hierbij veelal een indeling gemaakt naar jongeren die vooral negatief gedrag vertonen en een negatieve invloed (kunnen) hebben op de groep, jongeren die positief gedrag vertonen en een positieve invloed (kunnen) hebben op de groep en zogenoemde meelopers die zich laten beïnvloeden. Naast die indeling staat de dynamiek centraal, niet alleen binnen de groep, maar ook met de omgeving en de dynamiek die ontstaat als gevolg van de interventies die op de groep gepleegd worden. Indeling en dynamiek hebben een wisselwerking op elkaar en worden in de aanpak steeds geactualiseerd en bijgesteld.

3. Het circulair bevragen van de partners aan tafel om zo tot een integraal beeld te komen.

Circulair vragen is een werkvorm om van de 'losse' informatie van de verschillende partijen om tafel te komen tot een integraal beeld. Voorafgaand aan de sessie beantwoordt iedere organisatie kort en duidelijk een aantal vragen die gerelateerd zijn aan de groepsdynamiek (voorbeeld: 3 belangrijkste kenmerken van de groep, 3 grootste risico's/zorgen, 3 meest kansrijke verbindingen op het 'gewone' leven, belangrijkste spilfiguren in de groep, belangrijkste sleutelfiguren buiten de groep). Tijdens de sessie worden alle antwoorden per vraag op 1 flapover geschreven en vragen de deelnemers elkaar uit tot er een rode draad duidelijk is. De rode draden vormen samen de bouwsteen voor het integraal beeld.

3.5 Stap 4. Adviseren en prioriteren

Doel van deze stap: het opmaken van een kort en krachtig document op de probleemdefinitie met daaraan opgehangen een advies op prioritering en aanpak, zodat de ketenpartners in het geëigende ketenoverleg¹⁰ al dan niet tot prioritering besluiten en aanwijzingen geven op de integrale aanpak.

De procesregisseur geeft namens de betrokken ketenpartners een integraal beleidsadvies aan de lokale driehoek of een ander ketenoverleg met daarin gemandateerde personen¹¹. Dit beleidsadvies bevat naast een karakterisering van de jeugdgroep en de ernst van het problematische gedrag ook een concept plan van aanpak op groep, persoon en domein.

In het geval dat het integrale beeld en het concept plan van aanpak aangeven dat ook andere ketenpartners naar verwachting een rol zullen spelen in de aanpak, wordt waar nodig een 'ketenoverleg+' samengesteld. Het ketenoverleg+ wordt dan betrokken bij het prioriteren van de jeugdgroep, mede met als doel om ook van deze partners commitment te krijgen op de aanpak (zie ook sectie 4.1.4).

Waar nodig wordt door de procesregisseur contact opgenomen met andere gemeenten waar de jeugdgroep ook actief is of verbanden mee heeft.

---

¹⁰ Zie ook sectie 4.1 over de regie op het werkproces.

¹¹ In de rest van de tekst wordt voor de eenduidigheid de term 'ketenoverleg' gebruikt.

Het ketenoverleg prioriteert al dan niet dit beleidsadvies mede in relatie tot eventuele andere jeugdgroepen en besluit of en hoe de jeugdgroep aangepakt moet worden.

Als besloten wordt de jeugdgroep aan te pakken, dan benoemt het ketenoverleg daarbij verschillende zaken:

- De (voornaamste) *doelen* die gehaald moeten worden met de aanpak en eventuele *kaders* daarbij (bijvoorbeeld op het gebied van kosten en inzet).
- Wie er *stuurt* op de aanpak van de jeugdgroep (mede i.v.m. de mogelijkheid tot escaleren). Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs de driehoek te zijn maar kan ook bijvoorbeeld het management van de deelnemende organisaties zijn.
- Op welke momenten over welke onderdelen het ketenoverleg periodiek van *informatie* dient te worden voorzien over de aanpak, voortgang en effect.
- Indien ook een strafrechtelijk traject aan de orde is: hoe de *verhouding* ligt tussen het plan van aanpak waar de gemeente de regie op voert en de strafrechtelijke aanpak. Eventuele kaders daaruit, bijvoorbeeld over belemmeringen in het kader van het opsporingsbelang, worden meegegeven voor uitwerking in het plan van aanpak.
- Wie de *communicatie* 'naar buiten' voor zijn rekening neemt.

Indien het ketenoverleg op basis van het ontvangen beleidsadvies vaststelt dat er een aanvullende analyse moet worden uitgevoerd, geeft zij daartoe gemotiveerd én met aangegeven domeinonderdelen aan waar deze analyse zich op moet richten. Voor zover dit de politie betreft, kan de basisteamchef besluiten als onderdeel van het integraal plan van aanpak een analyse te laten uitvoeren ten aanzien van het politie specifieke onderdeel.

3.6 Stap 5. Maken integraal PvA

Doel van deze stap: het met betrokken ketenpartners opstellen van een integraal plan van aanpak dat duidelijk maakt hoe de vastgestelde problematiek rondom de geprioriteerde jeugdgroep aangepakt en opgelost gaat worden.

Onder regie van de uitvoeringsscoördinator wordt samen met de andere betrokken ketenpartners plan van aanpak opgesteld, met minimaal de volgende inhoud:

- Waartoe? *Doelen:*
  - Verminderen criminaliteit en overlast
  - Versterken sociale positie, perspectief
  - Verstoren negatieve groepsdynamiek
  - Aanwas voorkomen
- Wat? *Meersporen-aanpak:*
  - Persoons-/gezinsgerichte maatregelen
  - Groeps-/netwerkgerichte maatregelen
  - Publiek-/sociale domein-/omgevingsgerichte maatregelen
- Hoe? *Strategie bepalen*
  - First things first, interventies
  - Rollen, taken en verantwoordelijkheden
  - Communicatie (inclusief eventuele inzet van social media)

- Organisatie en werkwijze, waaronder welke partij met welk doel welke informatie aanlevert in de aanpak en helderheid over de wijze waarop afspraken geregistreerd en gemonitord zullen worden
- Benoemen gewenste effecten en resultaten, bij voorkeur uitgewerkt naar de verschillende domeinen en zo concreet en meetbaar mogelijk, gekoppeld aan termijnen. Daarbij wordt ook gekeken naar de nulmeting, om te bepalen wat een realistisch (haalbaar) doel is.

Hiermee wordt de uit te voeren strategie/aanpak concreet gemaakt, en duidelijk gekoppeld aan benoemde doelen. De uitwerking wordt zoveel mogelijk SMART gemaakt. Waar mogelijk wordt er gewerkt met verschillende scenario's, zodat gaandeweg de uitvoering (stap 6) telkens bekeken kan worden welke stap uit welk scenario het meest passend is. Verder is van belang om in het interventiepalet de overweging mee te nemen dat juist belonen van goed gedrag effectief is bij deze jongeren. Dus niet alleen aanpakken, maar ook met ze samenwerken en successen benadrukken. De acties worden bepaald en afgestemd in een interventiematrix. Dit faciliteert dat acties in samenhang en afstemming kunnen worden uitgevoerd, bijgesteld en gemonitord.

3.7 Stap 6. Uitvoeren en monitoren PVA

Doel van deze stap: zorgen dat alle betrokken ketenpartners conform plan hun bijdrage leveren aan de aanpak van de jeugdgroep en het volgen van de uitvoering, als input voor sturing en eventuele bijstelling van de probleemdefinitie en/of het plan van aanpak.

De betrokken ketenpartners voeren hun acties uit, conform het plan van aanpak. Daartoe wordt het plan van aanpak geoperationaliseerd, i.e. vertaald naar operationele inzet van de betrokken partners.

De uitvoeringscoördinator monitort:

- In hoeverre de geplande acties ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Als gemaakte afspraken niet nagekomen worden, kan geëscaleerd worden.
- Wat de effecten/resultaten van deze acties zijn, mede gezien de (wellicht veranderende) omstandigheden.

De monitoring levert – naast sturingsgegevens voor de aanpak van de betreffende jeugdgroep – ook input voor de beleidsmonitoring. Denk aan de periodieke update aan het ketenoverleg of de monitoring in het kader van de bestuurlijke veiligheidscyclus.

Waar nodig wordt op basis van inzichten vanuit de uitvoering de probleemdefinitie en/of het plan van aanpak bijgesteld (loop terug naar stap 3 of 5).

3.8 Stap 7. Afronden en evalueren

Doel van deze stap: bepalen of de aanpak van de jeugdgroep afgeschaald en gestopt kan worden, waarbij – als dat zo is – zorg gedragen wordt voor een evaluatie en het waar nodig beleggen van resterende actiepunten en begeleiding.

In het ketenoverleg wordt besloten of de aanpak voor de jeugdgroep afgeschaald of gestopt kan worden, op basis van de vraag of de jeugdgroep afdoende is aangepakt. De toetsende vraag daarbij is of de doelen uit het plan van aanpak bereikt zijn.

Bij het afschalen of stoppen van de aanpak worden nog uit te voeren activiteiten en eventueel de voortzetting van de begeleiding van jongeren overgedragen aan de staande organisatie(s) in het reguliere veld. Daarnaast worden concrete afspraken gemaakt over de bewaartermijn van de verzamelde informatie.

Onder regie van de uitvoeringscoördinator wordt de samenwerking in de aanpak van de jeugdgroep geëvalueerd. Daarbij is naast de evaluatie op de resultaten op de aanpak oog voor verschillende onderdelen van de ketensamenwerking:

- Duidelijkheid van rolverdeling en werkbaarheid van de afspraken in de samenwerking
- Informatieoverdracht tussen de partijen
- Hoeveelheid en aard van inzet die nodig was voor de uitvoering
- Effectiviteit van de uitvoering
- Snelheid van acteren op ontwikkelingen
- Begrote en gerealiseerde looptijd van de aanpak
- Overige knelpunten

Van de evaluatie wordt een verslag opgemaakt dat in het ketenoverleg besproken wordt.

4 Organisatie en inrichting

4.1 Regie op het werkproces

Het vaststellen van de rollen in de regievoering is van essentieel belang voor het kader waarbinnen het werkproces wordt uitgevoerd. Deze sectie geeft aan welke rol de gemeente, OM en politie afzonderlijk hebben en hoe de regie gevoerd wordt in de samenwerking binnen een ketenoverleg.

4.1.1 Gemeente

Overall regie

De gemeente heeft de overall regie over veel van de domeinen waar de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag aan raakt, denk aan openbare orde en veiligheid, (jeugd-)zorg, werk & inkomen, toezicht & handhaving, leerplicht, wijkveiligheid en welzijn. Afhankelijk van de wetgeving behoort deze taak toe aan het College van B&W, de burgemeester en/of de gemeenteraad en beperkt zij zich tot het organiseren en regisseren van de samenwerking. Het College stelt in de ambtelijke organisatie veelal een regisseur aan die de wettelijke regietaak uitvoering moet geven. In het kader van dit werkproces noemen we die rol 'procesregisseur'.

In de praktijk blijken belangrijke taken van de procesregisseur:

- Functioneren als schakel tussen tactische en bestuurlijke doelen en de uitvoering ('verbindingsofficier', 'aanspreekpunt', 'makelaar', 'spin in het web');
- Rol als coach voor professionals in de keten in verband met sturing en procesregie;
- Organisatie, beheer en uitvoeringsregie van de werkprocessen op basis van de afgesproken doelen en output-, en outcomeresultaten;
- Realiseren van een effectieve en efficiënte overleg- en netwerkstructuur waarin bijvoorbeeld vroegsignalering goed tot haar recht komt; optreden als technisch voorzitter;
- Realiseren van een doelgerichte en effectieve aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag;
- Maken van afspraken met afdelingen en diensten binnen de gemeente-organisatie en externe partners over de gezamenlijke werkwijze, capaciteit, financiën en voorzieningen die nodig zijn en die vanuit iedere organisatie worden neergezet;
- Maken en monitoren van operationele afspraken met ketenpartners over de inzet met betrekking tot een specifieke jeugdgroep;
- Monitoren en evalueren van voortgang en resultaten, het actief signaleren en oppakken danwel adresseren van knelpunten en het adviseren en rapporteren aan de driehoek.
- Zorgdragen voor tijdige en goede communicatie richting het bestuur (College en Raad).

Uitvoeringscoördinatie

Het is juridisch van belang om de verantwoordelijkheid voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de samenwerking duidelijk te beleggen (hetzij bij een gemeenschappelijk verantwoordelijke, hetzij door de verantwoordelijkheid als ketenpartners gezamenlijk te dragen). Als de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het werkproces in een samenwerkingsverband, dus van de integrale aanpak van een specifieke jeugdgroep, is belegd, dan moet deze verantwoordelijkheid vervolgens in de praktijk worden ingevuld. Het praktisch uitvoeren en coördineren van het werkproces wordt gedaan door een *uitvoeringscoördinator*. De uitvoeringscoördinator handelt op basis van het mandaat van de verantwoordelijke.

De rollen van procesregisseur en de uitvoeringscoördinator kunnen verenigd zijn in dezelfde persoon of worden uitgevoerd door twee personen die samen een sterke 'tandem' vormen. Persoonsgegevens die de uitvoeringscoördinator heeft gekregen vanuit zijn rol als coördinator mogen niét voor andere doeleinden worden gebruikt.

4.1.2 Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie is regisseur op de opsporing. Deze regierol vereist een strakke interactie met de politie op waarheidsvinding in het kader van de opsporing, maar ook met partijen als de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering, Justitiële Jeugdinrichtingen e.a. De (jeugd)strafrechtketen heeft hiertoe een aantal netwerken ingericht om de integraliteit op de probleemstelling goed te kunnen definiëren en naar een aanpak op maat te komen, te weten de overleggen op ZSM en in het Veiligheidshuis.

Het is van belang dat beide regisseurs goede afstemming hebben om ervoor te zorgen dat preventieve, curatieve en justitiële interventies elkaar versterken in plaats van frustreren en prioriteiten (zoals bijvoorbeeld opsporing) worden afgestemd en opgevolgd.

4.1.3 De politie

De politie heeft vanuit haar informatiepositie en taakstelling (Signaleren en adviseren) een eigenstandige verantwoordelijkheid om de beide regisseurs in positie te brengen om tot regievoering te komen. Zij doet dit vanuit het landelijk gestandaardiseerde werkproces 'Signaleren & Delen Veiligheidsinformatie', voor problematische jeugdgroepen meer specifiek uitgewerkt in het werkingsdocument 'Overlast door jeugd(groepen) & Problematische jeugdgroepen in het publieke domein 2015'.

4.1.4 De driehoek en het ketenoverleg

De lokale driehoek is vanuit besturingsperspectief het gremium op lokale veiligheidsvraagstukken. De driehoek is geografisch ingericht en bestaat uit de burgemeester, de gebiedsofficier en de chef basisteam van de politie. Dit orgaan geeft richting, maakt keuzes over de aanpak en bestuurt het uiteindelijke effect.

Het inrichten en mandateren van het ketenoverleg is een lokale aangelegenheid. In de praktijk blijkt het vaak praktisch te zijn om het prioriteren niet in de driehoek zelf te doen, maar in een besluitvormend overleg 'lager' in de organisatie. Bij dit ketenoverleg zijn politie

en gemeente aanwezig en het OM indien zij betrokken is geweest bij het maken van het integrale beeld (stap 3 van het werkproces).

Ook kunnen partners uitgenodigd worden voor de driehoek of dit ketenoverleg, waarmee gekomen wordt tot een zogenaamde 'driehoek-plus'. Dit wordt in de praktijk gedaan als bij de besluitvorming op de aanpak van een groep meerdere partners een belangrijke rol spelen. In dit overleg schuift dan bijvoorbeeld een wethouder aan en/of een manager uit de zorg, het jongerenwerk, de Raad voor de Kinderbescherming of de reclassering.

4.1.5 Meerdere jeugdgroepen en/of gemeenten

Het is mogelijk dat een jeugdgroep in meerdere gemeenten actief is of contacten onderhoudt of qua samenstelling overlapt met andere jeugdgroepen (uit andere gemeenten). De procesregisseur neemt dan contact op met de andere gemeente(). Daardoor wordt bestuurlijke prioritering over de aanpak van jeugdgroepen intergemeentelijk mogelijk. Om te beoordelen met welke andere gemeenten contact gezocht zal worden, kan gebruik gemaakt worden van het grafisch beeld van de locaties/gemeenten waar de jeugdgroep actief is, zoals opgenomen in de groepsscan (zie de onderstaande figuur).

Figuur 3: Fragment uit de standaardrapportage van de groepsscan

Dit werkproces is geschreven vanuit het perspectief van de aanpak van één jeugdgroep. In een regio of gemeente kunnen meerdere jeugdgroepen actief zijn of met elkaar interveniëren. Het is dan belangrijk om overzicht te houden op alle aanwezige groepen, in samenhang regie te voeren op de aanpak van alle geprioriteerde groepen en te sturen op de beperkte mogelijkheden van de inzet (denk aan het aantal jeugdgroepen en de inzet van schaarse middelen). In de praktijk gebeurt dit veelal door periodieke afstemming op stedelijk niveau in een zogenoemde regiegroep of tactisch overleg.

4.2 Handreikingen privacy en duiding

Privacy en gegevensverwerking.

Dit werkproces is getoetst op legitieme en verantwoorde verwerking van persoonsgegevens. Dat heeft ertoe geleid dat termen als 'wettelijke grondslag' en 'noodzaak' expliciet zijn opgenomen, even als een helder onderscheid van rollen en verantwoordelijkheden. Om de juridische vereisten goed te kunnen begrijpen en toepassen is in een aparte bijlage een handreiking Privacy en gegevensverwerking opgesteld. Een modelconvenant maakt er onderdeel van uit.

Duiding.

Vanwege de verandering van de problematiek (van vaste groepen naar fluide groepen) is het niet langer mogelijk *groepen* te classificeren in de bekende categorieën hinderlijk, overlastgevend en crimineel. Problematisch groepsgedrag anno 2016 vraagt om een duiding van het gedrag, de groepsdynamiek, de situatie van de jongeren en de impact op de omgeving. Die verschuiving van classificering naar duiding is verkend door de gemeenten en het OM in een aantal proeftuinen. In de komende periode zal ook een handreiking worden ontwikkeld om het groepsgedrag, de groepsdynamiek en de risico's van het gedrag beter betekenis te kunnen geven, te kunnen duiden. Gemeenten en OM willen duiding inzetten als middel voor sturing op prioritering, inzet en aanpak. Deze handreiking zal rond de zomer van 2016 zijn afgerond en worden geïntegreerd in het werkproces en derhalve aangeboden aan de gemeenten, OM en politie. Tot zolang is het verslag op de verkenning naar duiding als bijlage bij dit werkproces beschikbaar.

4.3 Voorbereiding en ondersteuning van het werkproces

Om als ketenpartners te kunnen werken conform het in dit document beschreven werkproces, moet er een aantal zaken ingericht en voorbereid worden. Deze zijn beschreven in onderstaande tabel:

Onderwerp	Toelichting
Lokaal werkproces	De ketenpartners werken op lokaal niveau het werkproces uit en concretiseren dat waar nodig, bijvoorbeeld op het vlak van te gebruiken instrumenten en de naamgeving van overleggen en functionarissen.
Competente medewerkers	De medewerkers die het werkproces uitvoeren beschikken over de daarvoor benodigde competenties: kennis, vaardigheden en attitude.
Ketenoverleggen	Het werkproces is ingebed in een aantal ketenoverleggen, die ter voorbereiding op de uitvoering van het werkproces benoemd en ingericht worden.
Interne organisatie	Bij de ketenpartners is in de interne organisatie helder welke functionarissen en organisatieonderdelen betrokken zijn bij uitvoering van het werkproces. Daarnaast zorgen de ketenpartners ervoor dat dit bij de externe partners ook bekend is.
Privacy en	In de volgende sectie wordt beschreven welke zaken rondom privacy

convenant	verzorgd moeten zijn. Hieronder valt onder andere het opstellen en ondertekenen van een convenant tussen de betrokken ketenpartners. Ook het inrichten van informatiebeveiliging en de juiste autorisaties maken hiervan onderdeel uit.
Informatie-systemen	Voor zover de ketenpartners de relevante informatie uit het werkproces (probleemdefinitie / plan van aanpak etc.) verwerken, zorgen zij voor een passend informatiesysteem dat voldoet aan de juridische eisen.

---

5 Bijlage I: Informatiematrix

Als hulpmiddel voor het in kaart brengen van een jeugdgroep is een informatiematrix opgesteld, met daarin een overzicht van vragen / informatie die mogelijk relevant zijn (zie de figuur hieronder). Houd er rekening mee dat deze gegevens alleen mogen worden gedeeld en verder verwerkt wanneer er een grondslag is voor de samenwerking (of onderdelen daarvan) om dit te doen.

Onderwerp	
I. Groepskenmerken	
Namen / personen (zicht op wie het betreft)	Hebben ze werk?
Bijnamen / uiterlijke kenmerken	Krijgen ze een uitkering?
Rollen	Hebben ze een woning / dak boven hun hoofd?
Hechte groep?	Is er sprake van schulden?
Goed georganiseerd? Planmatig?	Komen ze in buurthuizen?
Identiteit van de groep	Zijn ze lid van een vereniging?
Wisselingen binnen de groep?	
Hierarchie, rivaliteit, strijd om de macht?	IV. School / opleiding - leerplicht
Probeert groep low profile te blijven?	Gaan ze naar school? Welke?
Contacten/verbanden met andere groepen?	Niveau opleiding / intelligentieniveau
Wapenbezit? Welke wapens? Wie?	Schoolverzuim?
Gebruikt de groep voertuigen? Welke?	Ingestuurde PV's schoolverzuim
Beschrijving problematisch groepsgedrag	Gedragstoornis?
Gedrag groep richting burgers?	
Gedrag groep richting professionals?	V. Zorg
Grensoverschrijdend social media gebruik?	Lopend traject op groepsleden?
Foto's?	Lopend traject op gezinsleden?
Informatie van ouders	OTS, VOTS, opgelegde maatregelen (civiel)
Criminaliteit bij familie (ouders, brussen, etc)	Huisverboden (opgelegd/lopend)?
Mogelijkheden en kansen van de leden	Ontvangen zorgsignalen
	Zorgelijke thuisomstandigheden?
	Is er sprake van huiselijk geweld?
II. Strafrechtelijke informatie	
Reprimandes	
Opsporingsindicatie	VI. Middelen
Relatie met heling, witwassen, ...	Alcohol- en drugsgebruik; welke?
Ontvangen PV's	Dealen in drugs; welke?
Veroordelingen	
Lopende strafzaken (incl hoger beroep)	VII. Locaties/IVZ / OOV
Openstaande boetes	Afspraken locaties
Lopende maatregelen/sancties	Afspraken met burgers
Lopende schorsingen RC	Afspraken met ondernemers
Voorwaarden voorlopige invrijheidsstelling	Afspraken met partijen
Datum einde voorlopige hechtenis	Welke netwerken
Datum invrijheidsstelling gedetineerden	Vernielingen / vervuilingen op locatie
Aantal maal verwezen naar Halt	
Verloop Halt-straf (inhoudelijk + resultaat)	

Figuur 4: Onderwerpen uit de informatiematrix

Bij dit overzicht is in de bijeenkomsten voor de proeftuinen het volgende beeld ontstaan voor het gebruik ervan:

- De lijst kan een handige checklist zijn waar je vragen op aan kunt vinken.
- Het is zeker niet noodzakelijk om voor een groep alle vragen in te vullen. Belangrijk is telkens de vraag: wat is nodig aan info voor volgende stap uit het werkproces?
- Hierbij start de analyse (in stap 1) in de praktijk meestal met een eerste globale check (is groep in beeld; wat is gedrag; wat is dynamiek; wie heeft er last van; leeftijd en groepscultuur; betrokkenheid ouders en sociale omgeving). In stap 2 wordt vervolgens specifiek en gericht doorgevraagd.
- Waar relevant kunnen extra onderwerpen en categorieën toegevoegd worden, bijvoorbeeld een uitgebreider beeld van de groepsdynamiek, ook inzicht in de zogenaamde 'plus-factoren', lopende bestuurlijke maatregelen, ouders en sociale omgeving (zelforganisaties, geloofshuizen, etc.), aan de groep gerelateerde wijkgebonden aanpakken, persoons/gezinskenmerken als LVB (licht verstandelijk beperkt), psychiatrische stoornissen, multi-problem gezin, overlap met andere trajecten/projecten zoals de 'top x'.
- N.B: informatie over bijvoorbeeld religie is ook een 'bijzonder persoonsgegeven' dat niet zonder meer door iedereen kan/mag worden verwerkt.

6 Bijlage II: Overzicht van proeftuinen

De volgende proeftuinen zijn – geordend naar gemeenten – betrokken geweest bij de totstandkoming van dit werkproces:

1. Heerhugowaard
2. Haarlem
3. Hoorn
4. Purmerend
5. Haarlemmermeer
6. Amsterdam
7. Akkrum / Heerveen
8. Rotterdam
9. Korendijk
10. Den Haag
11. Gouda
12. Utrecht
13. Weesp
14. Kampen
15. Hengelo
16. Achterhoek West / 's-Heerenberg / Didam
17. Nijmegen
18. Roosendaal
19. Schijndel
20. Maasgouw
21. Brunssum
22. Zaanstad
23. Ede

